

Канадський інститут українських студій
4-30 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, Canada T6G 2H8

Програма дослідження релігії і культури: нові напрямки

Протягом тринадцяти років Програма дослідження релігії і культури КІУСу розвивалася під керівництвом Сергія Плохія, який у липні 2007 р. обійняв посаду професора катедри історії України в Гарвардському університеті. Під проводом д-ра Плохія була заснована Меморіальна бібліотека ім. Богдана Боцюркова, виділені гранти, проведені лекції й конференції та здійснені публікації, що сприяли розвитку нових досліджень у ділянці церковної історії та релігійної культури. Д-р Плохій був активним дослідником української релігійної спадщини. Серед його чисельних публікацій слід відзначити монографію *The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine* (Оксфорд, 2001) та книгу, написану в співавторстві з Франком Сисиним, *Religion and Nation in Modern Ukraine* (Видавництво КІУСу, 2003).

З липня посаду діючого директора програми обіймає Іван Химка, професор української та східноєвропейської історії у відділі історії і класичних студій Альбертського університету. Д-р Химка є автором праці *Religion and Nationality in Western Ukraine: The Greek Catholic Church and the Ruthenian National Movement in Galicia, 1867–1900* (Монреаль і Кінгстон, 1999) та *Last Judgment Iconography in the Carpathians* (Торонто, весна 2009). Як новий керівник д-р Химка приніс зміни у діяльність програми.

У минулі роки головною сферою інтересів програми була церковна

Ікона Страшного суду XVI ст., с. Вовче, Галичина

історія та церковна політика, в той час як д-р Химка планує приділяти більше уваги українській релігійній культурі, зокрема сакральному мистецтву, архітектурі й музиці. Ця переорієнтація відбиває його досвід у дослідженні українських ікон страшного суду.

Після чисельних подорожей Україною та сусідніми регіонами Польщі, Словаччини та Румунії в пошуках ікон та настінного живопису про страшний суд та після занурення у царину української іконографії д-р Химка звернув увагу, наскільки малорозвиненою і фінансово незабезпеченою залишається сфера досліджень української сакральної культури. В той самий час він пересвідчився в тому, що багато чого з

традиційної релігійної культури не тільки не знаходить адекватного розуміння, але й просто на очах зникає. Подорожуючи Карпатами, д-р Химка побував у багатьох поселеннях, де зростання рівня добробуту після 1991 р. призвело до розбудови нових цегляних церков. Проте старі дерев'яні церкви були зачинені, а єдиним захистом їм служить дерев'яна табличка, яка повідомляє, що дана будівля є „пам'яткою культури”. Під час подорожі д-р Химка не раз стикався з пропозиціями купити старі ікони, деякі з яких походили з XVII ст. Ці ікони були вилучені зі старих дерев'яних церков і виставлені на продаж приватними особами.

Продовження на стор. 3

КІУС у сторіччя Альбертського університету

Нинішній рік — рік святкувань. У вересні 2008 р. минає сто років з дня проведення перших занять в Альбертському університеті — отже, університет відзначає сторіччя своєї викладацької, дослідницької й громадської праці. Останні 32 роки КІУС був часткою цього процесу. За цей час інститут виробив потужні дослідницьку, видавничу й громадську програми. Завдяки обширній програмі стипендій він також підтримував бакалярську, магістерську, докторську й постдокторську освіту, а його працівники викладали курси в різних відділах.

Озираючись на 2007-8 академічний рік, я бачу, з якою відданістю працював КІУС для реалізації своїх цілей і місії. Це справді був рік академічних успіхів, здобутків та відкриттів. Мене зворушує таке сміливе починання, як заснування Програми вивчення сучасної української історії і суспільства ім. Петра Яцика. Я надзвичайно вдячний Наді Яцик і Освітній фундації ім. Петра Яцика за надання 500,000 кан. дол. (подарованих урядом Альберти), щоб започаткувати програму.

Я також захоплений іншим великим починанням Івана Химки і Програми дослідження релігії і культури. „Сакральні пам'ятки: проєкт задокументування духовної спадщини” — це спроба ідентифікувати, кодифікувати й перевести у цифровий формат духовну спадщину степових провінцій. Дотримуючись строгих наукових стандартів, даний проєкт у змозі об'єднати зусилля різних університетських відділів, університетів, провінційних урядів, церкви й громадських організацій. Який чудовий приклад „повернення університету до громадськості”. В

той же час КІУС, підтримавши успішні концерти „Бурдону”, повернув громадськість до університету.

Роля КІУСу як наукового провідника знову була підтверджена організацією й фінансуванням кількох великих міжнародних конференцій. Зокрема Голодомор 1932–33 рр. був відзначений великою конференцією в Торонті й меншим семінаром в Едмонтоні. Ще одна конференція у Львові була присвячена вірменсько-українським стосункам.

Окрім усіх цих починань, КІУС добре упорався і з виконанням своїх усталених програм та заходів. Так, Видавництво КІУСу видало дві нові книги й ще один том англійського перекладу *Історії України-Руси* Грушевського. Попри трагічну смерть свого редактора, інститут спромігся видати ще одне число *Журналу українознавчих студій*. У рамках Програми Ковальських видано низку публікацій, проведено семінари й інші заходи, спрямовані на відродження українських студій у Східній Україні. У КІУСі проведено регулярний цикл семінарів і лекцій, надано бакалярські, магістерські, докторські й постдокторські стипендії й дотації та прийнято запро-

шених науковців.

Все це відбувалося, коли КІУС перебував на перехідному етапі як щодо свого кадрового складу, так і місцезнаходження. Ми засмучені хворобою і смертю нашого колеги, приятеля й редактора *Журналу українознавчих студій* Тараса Закидальського. Анна Біско, керівник відділу розвитку фондів, перейшла на іншу посаду в університеті, а наш секретар, Елеанор Вітюк, вийшла на пенсію. На більш радісній ноті: ми пишаємося тим, що наш колега, професор Дейвід Марплз, нагороджений однією з найпрестижніших нагород АУ — Кубком університету — за успіхи у викладанні й науковій праці; збірником на пошану Франка Сисина ми відзначили його шістдесятиріччя; а також прийняли на працю Аллу Марчук як нового фінансового адміністратора й Миколу Сороку як нового керівника відділу розвитку фондів. Ми також були раді дізнатися, що у нашого адміністративного працівника Ірини Федорів народився син Данило.

Переїзд із Атабаски Гол до Пембіни Гол додав нам чимало клопоту і зашкодив звичному ритму роботи. Тим не менше, КІУС отримав нове приміщення, яке цілком відповідає його потребам, статусу й академічним амбіціям. Отже, входячи у друге століття університету, КІУС має потенціал стати і ще більш діяльним і жвавим центром, насіння академічної зразковості якого і надалі будуть проростати й цвісти. Тим часом давайте приєднаємося до університетського свята...

Зенон Когут, директор

Програма релігії і культури

Продовження зі с. 1

Директор програми Іван Химка (л) і Ярс Балан (п) під час конференції „Сакральні пам'ятки”

Д-р Химка мав нагоду відвідати музеї із дивовижною колекцією українських ікон, проте без належного опалення взимку. В грудні місяці йому, як і багатьом іншим відвідувачам, довелося дивитися на колекцію, не знімаючи верхнього одягу. Музей не має ні власної довідкової бібліотеки, ні виходу в інтернет. З іншого боку, на д-ра Химку справило неабияке враження доброзичливості та щирості місцевих іконознавців. Вони були раді поділитися своїм досвідом і надавали всяку допомогу. Їхні будівлі могли бути холодними, але їхні серця завжди випромінювали тепло.

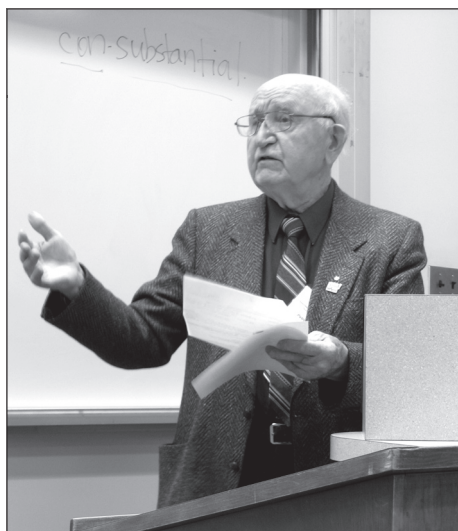
Д-р Химка вирішив, що він повинен зробити свій посильний внесок у покращення цієї ділянки науки. Коли д-р Плохій перейшов на посаду в Гарварді, д-р Химка побачив можливість для реалізації своїх наукових планів і запропонував очолити Програму дослідження релігії і культури. Міхал Млинарж, магістр історії та випускник Альбертського університету, обійняв посаду дослідника-асистента при цій програмі.

На сьогодні Програма дослідження релігії і культури розвивається в трьох основних напрямках: (1) всебічна документація української сакральної культури в канадських преріях, де сільські церкви

знаходяться під загрозою через занепад місцевих парафій; (2) організація серії престижних міжнародних конференцій із сакральної культури з участю українських науковців; (3) розміщення в мережі інтернету багатой колекції українських ікон, церков та літургійної музики для введення цих матеріалів у науковий обіг у всьому світі, від Дрогобича до Парижу.

Зокрема, цього року програма започаткувала „Сакральні пам'ятки: проект задокументування духовної спадщини”. Організаційна конференція була проведена 26 січня 2008 р. Матеріали конференції розміщені на веб-сайті програми: www.ualberta.ca/cius/religion-culture/c-sanctuary-workshop.htm. Конференція визначила такі основні завдання проекту:

- якомога повніше переведення у цифровий формат існуючих матеріалів, таких як старі фотографії, живопис та відеоматеріали, що знаходяться у власності церков, громадських організацій чи приватних осіб; цифрова колекція буде розміщена в Альбертському університеті;
- систематична і всебічна документація наново всіх церков (зовнішній вигляд та інтер'єр),

Громадський активіст Петро Саварин звертається до учасників конференції

малюнків, різьби, церковного начиння, меблів, хоругов, риз, дзвіниць, цвинтарів, надгробних пам'ятників та каплиць в українських поселеннях прерій, включаючи використання технології ВР (віртуальна реальність);

- переведення у цифровий формат усіх історичних записів церковної музики із парафій та відеозапис літургій;
- проведення польових інтерв'ю зі священниками, наглядчачами, парафіянами, а також мистцями й архітекторами, які долучилися до створення церков;

Канадський інститут українських студій

4-30 Pembina Hall
University of Alberta
Edmonton, AB
T6G 2N8

Телефон: (780) 492-2972
Телефакс: (780) 492-4967
Е-пошта: cius@ualberta.ca
Веб-сторінка: www.cius.ca

Бюлетень КІУСу
Передрук дозволено за поданням джерела. ISSN 1485-7979

Редактори: Богдан Клід, Микола Сорока і Мирослав Юркевич
Перекладачі: Микола Сорока і Андрій Черневич
Макетування: Пітер Матілайнен

У справах, що стосуються Електронної енциклопедії українознавства, Журналу українознавчих студій, Видавництва КІУСу, Центру ім. Петра Яцика, просимо звертатися за адресою:

256 McCaul Street, Rm. 302
University of Toronto
Toronto, ON
M5T 1W5

Телефон: (416) 978-6934
Телефакс: (416) 978-2672
Е-пошта: cius@utoronto.ca

- організація зібраних матеріалів у пошуковій базі даних;
- надання вільного доступу до матеріалів для науковців та широкого загалу шляхом їх розміщення в інтернеті;
- презентація результатів наукової роботи в парафіяльних громадах у формі лекцій та публікацій;
- презентація досліджень у рамках наукових конференцій та з'їздів професійних товариств (таких як Товариство музеїв Альберти, Товариство фолкльорних студій Канади, Канадська асоціація славистів та Канадське історичне товариство).

Цей проект своєчасний через дві причини. По-перше, це відповідь на кризову ситуацію. Українські церкви та пов'язані з ними пам'ятки в преріях знаходяться під загрозою. Багато церковних споруд потерпають від вандалізму, відсутності належного нагляду і подекуди просто руйнуються. Місцеві громади, що дедалі зменшуються та складаються переважно з літніх людей, не мають можливостей забезпечити належну охорону та нагляд, необхідні для

фізичного збереження споруд. Для збереження інформації про сакральні пам'ятки, які українці залишили в преріях, необхідно діяти протягом наступних десяти років. По-друге, цей проєкт дає чудову нагоду для наукового використання передових інформаційних технологій. Сучасна технологія дозволяє зробити тисячі фотографій за мінімальний кошт, зберігати їх на невеликих за розміром носіях, інтегрувати у пошукові бази даних та вільно розповсюджувати.

Передбачається, що програма „Сакральні пам'ятки” зацікавить дослідників в Україні, які могли б обмінюватися цінним досвідом з канадськими колегами в рамках проєкту. Програма намагається забезпечити фінансування проєкту за допомогою дослідних грантів.

Щодо конференцій, Програма дослідження релігії і культури досягла домовленості з Інститутом австрійських і центральноєвропейських студій ім. Вірта Альбертського університету у справі спільного фінансування міжнародної конференції на тему „Східнохристиянська культура в Габсбурзькій монархії”. Організатори планують провести конференцію в Едмонтоні, а після

того семінару у Джаспері чи Бенфі у вересні 2009 р. Плануються також україномовні сесії у взаємодії з Науковим товариством ім. Шевченка. Конференція обіцяє бути важливою науковою подією для габсбурзьких і східноєвропейських студій. З десяток спеціалістів із української сакральної культури будуть запрошені з України та сусідніх країн.

Насамкінець, програма налагодила співпрацю з проєктом *Леополіс* у Львові — веб-сайт, присвячений історії українського мистецтва. Програма дослідження релігії і культури співпрацювала з директором *Леополісу* Ігорем Жуком у справі розміщення на сайті близько 1500 фотографій українських ікон страшного суду, розписів і фресок, де вони будуть доступні для науковців та інших осіб, зацікавлених в українському сакральному мистецтві. На час написання цієї статті проєкт не був закінчений, але багато зображень доступні в інтернеті вже сьогодні (www.leopolis-huri.org.ua/cambridge_face/external/campus02/go/horizon3/form004?id=1017).

Плани щодо розширення Меморіальної бібліотеки ім. Богдана Боцюркова включають придбання нових великих колекцій, які відповідають напрямку діяльності програми. Консультації з приводу трьох таких колекцій вже ведуться.

Всіх, хто зацікавлений у співпраці з Програмою дослідження релігії і культури чи бажає зробити внесок на підтримку діяльності програми, заохочуємо звертатися безпосередньо до директора програми за електронною адресою john-paul.himka@ualberta.ca.

Роман Єренюк і Стелла Гринюк прибули на конференцію „Сакральні пам'ятки” з Манітотського університету

Нові видання

Дмитро Чижевський

Журнал українознавчих студій

Раптова смерть д-ра Тараса Закидальського стала втратою не лише для наукової спільноти у ділянці філософії, у якій він пропрацював кілька десятиліть, а й для *Журналу українознавчих студій*, редагований ним від 2003 р. У співпраці з київською колегою Іриною Валявко Тарас планував випуск ЖУС на пошану визначного літературознавця Дмитра Чижевського (1894–1977), але лише одна із запланованих статей була частково перекладена на момент його відходу від нас. Спеціальний випуск (т. 32, № 2, зима 2007) був підготовлений для публікації старшим редактором Видавництва КІУСу Мирославом Юркевичем і з'явився у червні цього року.

Випуск відкривається згадкою про Тараса Закидальського його давнього приятеля і колеги Романа Сенькуся. Він містить шість статей, присвячених різним аспектам доробку Чижевського. Київські науковці

Ірина Бондаревська й Лариса Довга розглядають його концепцію бароко. Роман Мніх (Седльце, Польща) пише про вплив філософа Ернста Кассієра на Чижевського, а Марія Васільєва (Москва) висвітлює зацікавлення Чижевського, яке він поділяв із російським літературним критиком Пьотром Біцільлі, — „проблема двійника” у Достоевського. Важливе відкриття Чижевського та його редагування головних праць чеського філософа XVII ст. Яна Амоса Коменіуса стало темою статті покійного Вернера Кортгазе (Берлін). Марина Ткачук зосереджується на критичному обговоренні хибного вживання поняття „філософії серця” в останніх публікаціях. В кінці Ірина Валявко розглядає „Спадщину Дмитра Чижевського в Україні: реконструкція, дослідження, перспективи й завдання”. В номері також розміщено одинадцять рецензій на книжкові видання.

Із січня 2007 р. д-р Томас Приймак із Торонта працює редактором книжкових оглядів ЖУС. Подвійне число часопису за 2008 р., яке вийде 2009 р., складатиме збірник на пошану д-ру Сисинові, редагувати який будуть запрошені д-ри Ольга Андрієвська, Сергій Плохій та Ларрі Волф. Д-р Тарас Кознарський, доцент відділу слов'янських мов і літератур Торонтського університету, погодився стати новим редактором ЖУС із липня 2009 р.

Великий міжвоєнний роман про українців у Канаді

Ключ журавлів: Повість із життя українських емігрантів у Канаді, великий роман про життя українських першопоселенців у західній Канаді, виданий спільно Видавництвом КІУСу та львівським видавництвом

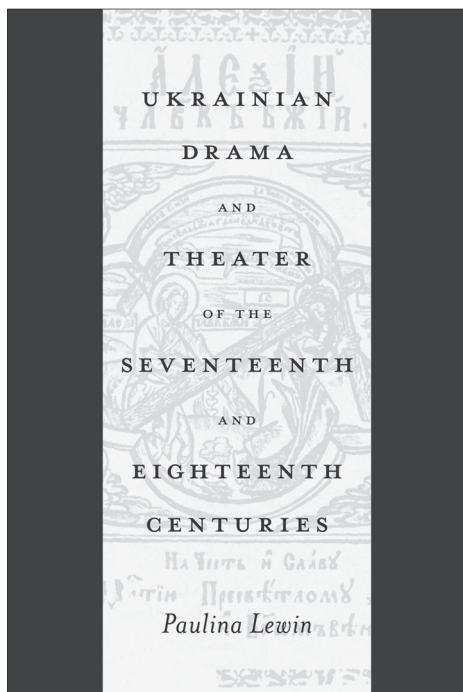

„Піраміда”. Публікація книги стала можливою завдяки дотації із фонду ім. Теодора і Магдалини Бутреїв при Освітній фундації ім. Петра Яцика.

Написаний у 1930–40-х рр. видатним громадським діячем, редактором, перекладачем та протестантським священиком Зигмунтом (Зеноном) Бичинським (1880–1947), уперше опублікований *Ключ журавлів* — це розповідь про Олександра (Сандика) Федака та його дружину Анну, які разом із кількома сусідами-односельцями з карпатського підгір'я емігрували до степового Саскачевану. Описуючи їхнє рішення покинути батьківщину, саму подорож та перші важкі роки на фермах, роман засвідчує поступову адаптацію Федаків і їхніх друзів-емігрантів до нового життя серед канадських прерій. Асиміляція, дискримінація, участь у виборах, події Першої світової війни та прикрі релігійні чвари серед українців — ці та інші питання піднімаються у романі, в якому довільні автобіографічні епізоди переплітаються з історичними подіями. Книга

закінчується тим, як уже літній Сандик із дружиною відвідують Україну, де усвідомлюють трагедію свого роздвоєння між перспективою нового життя в Канаді й неможливістю повернення до минулого на батьківщині — звідси й раптова смерть головного героя, яка символізує примирення цих двох екстремів.

Ключ журавлів наявний у твердій палітурці за 49.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США).

Нова монографія про українську барокову драму й театр

За щедрої підтримки д-ра Михайла Дашука з Торонта Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика та Видавництво КІУСу підготували й видали нову монографію про важливий, але недостатньо вивчений аспект української культури: історію української барокової драми й театру. *Ukrainian Drama and Theater in the Seventeenth and Eighteenth Centuries* Павлини Левін — перша загальна праця англійською мовою на дану тему, що з'являється як третій том моногра-

Видання Видавництва КІУСу

можна замовляти на захищеній інтернет-сторінці видавництва (www.utoronto.ca/cius), е-поштою (cius@ualberta.ca), телефоном (780-492-2973), факсом (780-492-4967) або написавши на таку адресу:

CIUS Press
4-30 Pembina Hall
University of Alberta
Edmonton, AB, Canada T6G 2H8

фічної серії видань Центру Яцика.

Ранньомодерні українські драми писалися й виконувалися в добу політичних зрушень та запеклої релігійної полеміки. Вони розважали й навчали глядачів, допомагаючи скристалізувати власну національну й релігійну ідентичність. Цей багатий масив серйозних, переважно релігійних, драм та комічних інтермедій відзначався оригінальністю, з якою опрацьовувалися й видозмінювалися зразки європейської ренесансної та барокової театральної традиції.

Покладаючись на своє глибоке знання першоджерел і культурної спадщини ранньомодерної України, Росії та Польщі, Левін простежує, як розвивалися драма й театр в українському суспільстві XVII–XVIII ст. Дбайливо аналізуючи наявні драматичні тексти й підручники з риторики і поетики, авторка виявляє глибинні структури значень у драмах та реконструює техніку й атмосферу тогочасних вистав.

Павлина Левін — провідний знавець української, польської та російської літератури і театру періоду бароко. Колишній старший викладач Варшавського університету, науковий працівник Інституту літературних досліджень Польської академії наук та ад'юнкт-професор Ягеллонського університету в Кракові, вона після еміграції до Сполучених Штатів викладала в Гарвардському університеті й була науковим працівником Українського наукового інституту.

Ukrainian Drama and Theater

наявна у м'якій палітурці за 29.95 кан. дол. та у твердій палітурці за 49.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США).

Mykhailo Hrushevsky

History of Ukraine-Rus'

VOLUME 9, BOOK 2, PART 1

The Cossack Age, 1654–1657

У цьому томі Грушевський подає чи не найдетальніший опис дипломатичних і військових подій, які привели до Переяславської ради 1654 р., та аналізує наступні домовленості Москви з козацькою Україною, яка потребувала військової допомоги для продовження боротьби проти Речі Посполитої.

Том 9, книга 2, частина 1 *Історії України-Руси* наявний у твердій палітурці за 119.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США). Підписка на всі 10 томів (12 книг) *Історії України-Руси* коштує 1,100 дол.

Центр Яцика видає новий том Історії України-Руси Грушевського

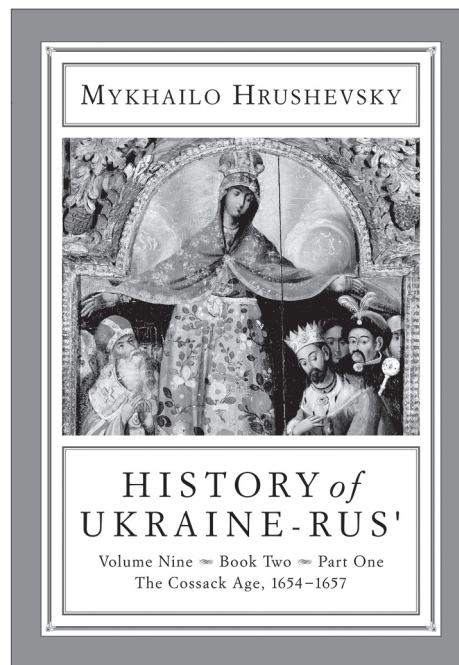
Дев'ятий том *Історії України-Руси* Михайла Грушевського, без сумніву, найдовший в його десяти-томній серії. Написаний наприкінці 1920-х рр. після повернення Грушевського з екзилу, цей том базується переважно на величезній кількості документів, зібраних Грушевським та його студентами в архівах Москви. Багато з цих документів були маловідомі, а то й невідомі історикам-попередникам.

Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика при КІУСі, першочерговим проектом якого є завершення англійського перекладу *Історії*, видав першу книгу дев'ятого тому в 2005 р. Об'ємна друга книга даного тому видається у двох частинах. Книга 2, частина 1, що охоплює розділи 6–9, опублікована Видавництвом КІУСу у вересні 2008 р. Книгу переклала Марта Дарія Олійник, перекладач, редактор і диктор радіомовлення з Монреалю, а зредагував директор Центру Яцика д-р Франк Сисин за допомогою старшого редактора Видавництва КІУСу Мирослава Юркевича. Редактор-консультант тому та автор вступу був д-р Сергій Плохій, який нині очолює катедру історії України ім. Михайла Грушевського в Гарвардському університеті. Низка інших науковців дали цінні поради з окремих термінологічних та історичних питань.

Підготовка тому до публікації профінансована зі щедрого дару п-і Дарії Муцак-Ковальської (Етобіко, Онтаріо) у пам'ять про свого чоловіка Михайла Ковальського. П-і Дарія Муцак-Ковальська — довголітній відданий прихильник КІУСу; більше про її філантропічну діяльність можна прочитати в статті „Дарія Муцак-Ковальська продовжує підтримувати КІУС” у цьому бюлетні.

Головна подія цієї частини тому

— це Переяславська угода 1654 р., яка привела козацьку Україну під московський протекторат. Потребуючи військової допомоги для продовження боротьби проти Речі Посполитої, проти якої козацьке військо й більшість населення повстали в 1648 р., гетьман Богдан Хмельницький був готовий укласти

угоду на умовах, сприятливих для козаків та суперечливих для Москви. Грушевський аналізує розвиток дипломатичних і військових подій, які привели до угоди, а в розділі 7 подає найдетальніше і найпроникливіше в сучасній історіографії тлумачення Переяславської ради у січні 1654 р. та наступних домовленостей із Московією. У своїй праці Грушевський опирається не лише на попередню історіографію й документальні матеріали, які не є повними, а й на зміст переговорів, беручи до уваги суперечливі мотивації обох сторін.

У наступних розділах ідеться про непрості стосунки козацької України з Московією в 1654–55 рр:

спільний військовий похід проти Речі Посполитої, який ледве не привів до катастрофи через погану взаємодію; намагання козацької верхівки заволодіти західноукраїнськими й південнобілоруськими землями; запеклу битву під Дрижи-полем; та спустошення Брацлавщини польським і татарським військом, проти якого Москва не змогла надати надійного захисту. На основі щоденника сирійського клерика Павла Алепського Грушевський розповідає про щоденне життя в Україні цієї доби, приводячи багато деталей, недоступних з інших джерел. Незрівнянна за розмахом, дана праця Грушевського висвітлює цей напружений і політично вагомий період у житті українського народу.

Презентації нового тому відбулися 20 вересня в Науковому товаристві ім. Шевченка в Нью-Йорку, 25 вересня в Альбертському університеті, 5 жовтня в Торонтському університеті й 20 жовтня в Українському науковому інституті Гарвардського університету.

Том 9, книга 2, частина 1 *Історії* наявний у твердій палітурці за 119.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США). На томи 7–10 (у шести книгах), які складають „Історію українських козаків”, можна підписатися за 600 кан. дол. Зробіть замовлення сьогодні і відразу отримайте томи 7, 8, 9 (кн. 1) і 9 (кн. 2, ч. 1), а томи 9 (кн. 2, ч. 2) і 10 — після їхньої публікації. Замовлення можна зробити через захищену електронну систему Видавництва КІУСу за адресою www.utoronto.ca або зв'язавшись безпосередньо з видавництвом, 4-30 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8; тел. (780) 492-2973; е-пошта: cius@ualberta.ca

Проекти і програми

Два нові починання стимулюють україномовну освіту

Використання інтернету та зростання співпраці з Україною у ділянці освіти — ось два нові починання, що сприяли розвитку україномовної освіти.

Україномовна освіта та інтернет

УКІП (Українознавчий консорціум інтернет-порталу) працював над трьома новими великими інтернет-проектами. На замовлення Міністерства освіти Альберти було створено п'ять навчальних анімацій для викладання мовних навчальних стратегій стосовно всіх мов, які викладаються в провінції. Ці анімації допомагають студентам засвоювати мову у сприятливіших умовах, пропонують різні способи запам'ятовування нових висловів та підказки, як уживати вивчені сегменти й брати участь у різних вправах із читання. Чотири завершені анімації можна знайти на веб-сайті Міністерства освіти Альберти [<http://www.learnalberta.ca/content/ils1/index.html?launch=true>], а також на українському навчальному веб-сайті УмРум [<http://www.oomroom.ca/>].

Для централі Конгресу українців Канади був розроблений веб-сайт „Школа” [<http://www.shkola.ca>], що містить інформацію про *рідні школи і садочки*. Учителям пропонується інформація про існуючі програми навчання та зростаючі бази навчальних ресурсів. Спілкування

по всій країні підтримується на форумі, на якому учасники поміщують інформацію про найновіші ресурси, матеріали про Голодомор 1932–33 рр. та інші необхідні для вчителів матеріали.

Незабаром завершиться робота над змістом нового веб-сайту під назвою „Будьмо”, який дасть учителям двомовних шкіл доступ до ресурсів, зокрема планів уроків, учнівських ресурсів та мовних інструментаріїв. Перший такий урок планується підготувати до Різдва 2008 р.

Окрім того, УКІП підтримує низку веб-сайтів, над якими він працював із різними громадськими групами. Цю інформацію можна знайти на <http://www.ukip.ca/>.

Внеском на 25,000 кан. дол. АФУС розпочинає кампанію для заснування Вічного фонду УКІП

УКІП — це національний канадський проект, який ставить за мету забезпечити учнів та інших користувачів інтернету джерельною базою щодо вивчення української мови й культури та допомагати тим, хто працює над власною джерельною базою в даній ділянці. Користаючись щедрістю федеральних і провінційних дотацій, які стимулюють розвиток інтернету, УКІП не лише започаткував низку важливих електронних ресурсів, а й дав можливість високомотивованій і талановитій команді своїх працівників набутти унікального досвіду. Члени цієї команди за останній рік знайшли працю на високих урядових і бізнесових рівнях. Ми пишаємося ними і бажаємо Кім Робінсон, Наталії Лубченко, Шону Бле Скіннеру й Шіву Тахару всього найкращого.

УКІП тепер перебуває у фазі під-

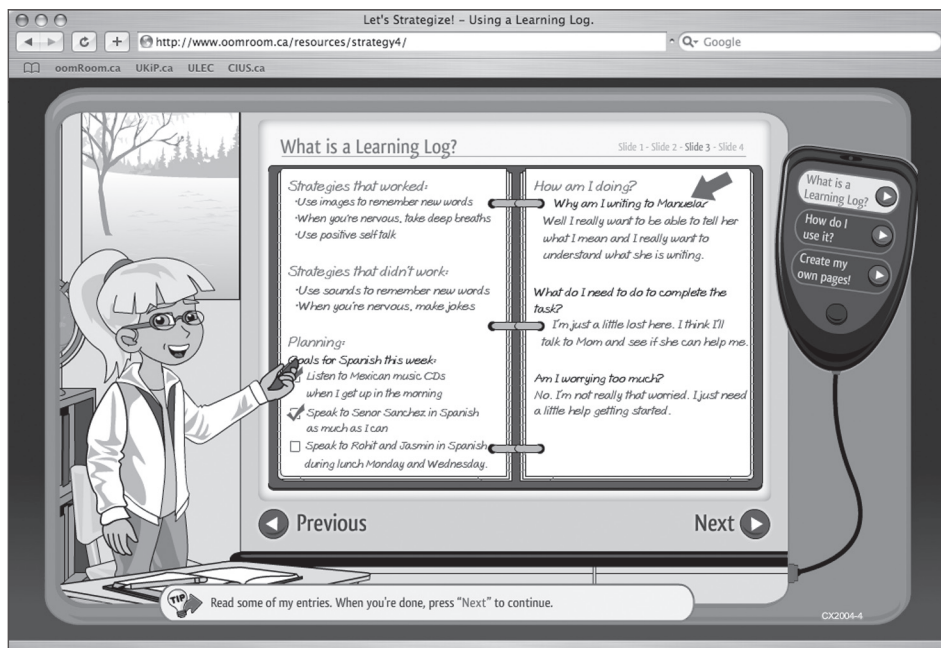
готовки змісту й збирання фондів. Хоча портал і мав успіх в отриманні контрактів для розробки неукраїнських матеріалів, ставало все складніше знаходити підтримку для української частини — звідси потреба у заснуванні фонду, який би підтримував електронну українську освіту.

Альбертська фундація для української освіти уже затвердила суму на 25,000 кан. дол. на такий фонд. Провідники товариства — Джо Філевич, Тарас Боцюрків, Олена Товстюк, Марко Левицький, Алан Назаревич, Богдан Горіх, Марія Попівчак і Тамара Татух — підтримують це починання. Перший дохід буде використано на оплату праці головного редактора УмРум. Як зростання міжнародної ваги україномовної освіти, так і значне використання веб-сайту УмРум вказують на першочерговість нашої присутності в інтернеті.

Міжнародний аспект вивчення української мови й культури бере коріння в Альберті

Партнерство з Україною дає освітянам сильну мотивацію для вивчення і вживання української мови для різноманітних цілей у великій україномовній громаді. У 2007–8 р. ініційовано ряд починань співпраці з Україною.

Перший пробний шкільний обмін між Альбертою й Україною відбувся навесні 2008 р. На відміну від шкільних турів чи подорожей, шкільний обмін передбачає навчання учнів у країні протягом певного часу і проживання в сім'ях. Не захотівши спочатку залишитися в приватних оселях, члени групи перші п'ять днів перебували в гостелі, але згодом уже шкодували, що не розселилися в

Використання навчального сегменту із серії «Let's Strategize!» (www.oomroom.ca)

цих оселях відразу. Альбертські учні були присутні на уроках у львівських середніх школах і підготували деякі навчальні вправи для українських учнів. Такі близькі стосунки спонукали до подальшого спілкування електронною і наземною поштою, а також до візиту-відповіді учнів з України у жовтні 2008 р.

Цьому обміну передували візити шкільних керівників і вчителів публічних і католицьких шкіл Едмонтону до Львова восени 2007 р., ініційований Мелодією Костюк, консультантом системи публічних шкіл Едмонтону. Канадсько-українська фундація спонсорувала бюро у Львові, що з 2000 р. займається проектом, в якому МКУМ виступає партнером-засновником, допомагаючи у своєчасній передачі інформації та організаційній підтримці візиту.

Іншою передумовою візиту стало створення шкіл-побратимів під опікою Міністерства освіти Альберти. Колишній Міністр освіти Євген Звондзевський задовольнив прохання Асоціації української освіти Альберти (АУОА) продовжити угоди з освітніми установами в Україні та долучити посаду українського консультанта до вже існуючої групи

консультантів із Іспанії, Німеччини, Японії й Китаю. АУОА була створена в результаті наради з вироблення напрямків української освіти в Альберті, яка відбулася у травні 2005 р. На цій нараді інтернаціоналізація україномовної освіти була визначена як пріоритетна ділянка. Восени 2007 р. в Міністерстві освіти Альберти почав працювати перший міжнародний консультант з України Романа Бедрій, яка зробила неоціненний внесок у розвиток співпраці. Влітку 2008 р. перший учитель українських студій уже скористався із стипендії Міністерства освіти Альберти, щоб узяти літній курс в Україні.

Львівський міжнародний іспит повторено в Альберті

Учні випускних 11–12 класів українських двомовних шкіл Альберти знову отримали нагоду скласти міжнародний університетський вступний іспит з української мови. Цей іспит показує, чи учні мають достатньо знань, щоб навчатися в університеті в Україні. На іспиті оцінюються знання з читання, письма, граматики й усного мовлення за

критеріями, подібними до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

У 2006 р. Данута Мазурик, старший викладач української мови Підготовчої школи для міжнародних студентів Львівського національного університету ім. Івана Франка, успішно завершила пробний проект Міністерства освіти Альберти, який дав можливість україномовним учням Альберти скласти такий міжнародний іспит. У 2008 р. цей іспит проводила Данутіна колега, Катерина Танчин.

Результати іспиту 2008 р. підтвердили, що українсько-канадські учні, які навчаються в українських двомовних програмах, спроможні досягти такого рівня знань, який би дозволив їм навчатися в Україні. Це чудова можливість, яку батьки в Альберті можуть запропонувати своїм дітям.

Катерина Танчин, гість-освітянин із Львівського національного університету ім. Івана Франка

Ми вітаємо Галину Клід, яка стала адміністративним і видавничим помічником МКУМ. І ми вдячні Софії Лазар, яка вийшла на пенсію, за її сумлінну працю та бажаємо їй усіляких гараздів.

Діяльність Східного інституту ім. Ковальських

Східний інститут українознавства ім. Ковальських у 2007–8 навчальному році, як і раніше, спрямовував свої зусилля, з одного боку, на створення та розширення модерного інтелектуального простору в місцевому академічному житті, залучення талановитої молоді до українських студій, розвиток міжнародних контактів тощо, а з другого боку — на здійснення власних наукових проєктів.

Координуюча та організаційна робота співробітників інституту знайшла своє відображення передусім у проведенні восьмого конкурсу студентських наукових робіт на здобуття премії ім. Ковальських у галузі українознавства. Його переможцями на цей раз стали: Павло Єремеев (Харків) — перша премія, Артем Марченко (Харків) — друга премія, Василь Маліков (Харків) — друга премія, Ольга Шевчук (До-

нецьк) — третя премія, Ольга Мармілова (Донецьк) — третя премія, Віталій Нагорний (Полтава) — заохочувальна премія. Тенденція цього року — зростання кількості робіт, що надходять із Харкова, а також загальне підвищення якості представлених проєктів. У зв'язку з цим цього року довелося призначити дві дру-гі, дві треті та одну заохочувальну премії.

Наприкінці 2007 р. інститут організував низку заходів, спрямованих на відзначення 150-річчя відомого українського історика та громадського діяча Дмитра Багалія. З цієї метою було підготовлено до друку (разом із деякими іншими інституціями) 5 та 6 томи *Вибраних праць* історика, які містять у собі капітальні монографії з історії заселення Слобожанщини та Південної України, написані на початку 1930-х рр. Обидві праці деякий час вважалися втра-

ченими. Крім того, з цієї нагоди інститут ініціював проведення „круглого столу”, присвяченого проблемі історіографічної синтези національного та регіонального наративів у сучасній Україні. У засіданні взяли участь історики з Харкова, Полтави, Донецька, Києва та Запоріжжя. Можу лише з жалем констатувати, що Національна академія наук України, одним із засновників і першим віцепрезидентом якої став Дмитро Багалій, не спромоглася належним чином відзначити ювілей славетного вченого або хоча б делегувати своїх керівників на цей захід до Харкова.

Як відомо, свого часу інститут надав підтримку проєкту створення Всеукраїнської асоціації усної історії з центром у Харкові. Ця організація розгортає свою роботу, постійно поповнюючи колекцію усних, писемних та аудіо-матеріалів. Подібним чином інститут надав організаційну підтримку великому міжнародному проєкту, ініційованому Американською радою наукових товариств (АРНТ). Результатом цих спільних зусиль стало створення в листопаді 2007 р. Міжнародної асоціації гуманітаріїв, штаб-квартира якої розміщується віднині в Харкові на базі Науково-дослідного центру українських студій ім. Дмитра Багалія, про який вже згадувалося минулого року. До складу асоціації входять відомі вчені-гуманітарії з України (Наталя Яковенко, Тамара Гундорова, Леонід Зашкільняк, Олег Турій та ін.), Білорусі (Людмила Ричкова, Борис Норман, Елена Гапова та ін.), Росії (Александр Каменський, Борис Вахтін, Людмила Савельєва та ін.), США (Сергій Плохій, Вільям Розенберг, Анджей Тимовський та ін.) та деяких інших країн.

Наукова та видавнича робота інституту включала в себе підготовку до друку чергових випусків історико-культурологічного збірника *Схід-Захід*, монографії *Уявлений регіон: Слобожанщина в українському національному наративі*, українського пе-

Новий склад Східного інституту українознавства ім. Ковальських. Сидять (зліва – направо): Ірина Реброва та Гелінада Грінченко. Стоять (зліва – направо): Володимир Склокін та Андрій Домановський

рекладу монографій (*The Affirmative Action Empire* Террі Мартіна та *Captive Universities* Джона Коннеллі), які продовжують готуватися до видання київським видавництвом „Критика”; завершення перекладу монографії Й.-Х. Енгеля *Історія України та українського козацтва*, видання 5 тому *Вибраних праць* Д. Багалія, роботи над 2 і 3 томами *Діалектного словника Слобожанщини* А. Сагаровського (перший том уже завершено, його рукопис знаходиться в розпорядженні інституту).

Особливо активну видавничу діяльність проводить запорізьке відділення інституту на чолі з невтомним ентузіастом і організатором науки проф. Анатолієм Бойком. Запоріжці видали за цей час по кілька томів серій, присвячених спадщині Я. Новицького, усній історії та писемним джерелам степової України, а також дослідження з історії запорізького козацтва та міста Мелітополя. Крім того, запоріжці організували сім археографічних експедицій по Запорізькій, Херсонській та Дніпропетровській областях, виявивши нові унікальні джерела сільського походження до місцевої історії.

Круглий стіл на відзначення 150-річчя Дмитра Багалія (зліва – направо): Анджей Тимовські (директор міжнародних програм АРНТ), Володимир Кравченко (директор інституту ім. Ковальських), Ірина Колесник (Національна академія наук України, Київ), Віль Бакіров (ректор Харківського національного університету ім. Каразіна)

У цілому діяльність інституту виглядає доволі корисною з точки зору запровадження норм і цінностей громадянського суспільства у сфері гуманітарних наук, створення креативного середовища для талановитої молоді, яка за своїми потребами та можливостями не завжди вписується в існуючі постсовєтські моделі наукового життя, розвитку

перспективних наукових напрямків тощо. Результати такої роботи будуть помітні лише згодом, проте вже сьогодні можна говорити про те, що навколо інституту та його програм на сході України потроху формується коло представників нового покоління українознавців, зорієнтованих на сучасні стандарти наукового та академічного життя.

Елеанор Вітюк

Елеанор Вітюк, адміністративний працівник КІУСу з березня 1992 р., вийшла на пенсію 30 вересня 2008 р. Пані Вітюк почала роботу в КІУСі як друкарка і незабаром перейняла інші секретарські обов'язки на посаді адміністративного помічника. З 2001 р. вона також займалася вирішенням фінансових питань, допомагаючи фінансовому адміністратору Христині Когут та заступаючи їй при необхідності. Крім того, пані Вітюк відповідала за бази даних КІУСу та передплату і розповсюдження *Журналу українознавчих студій*.

Пані Вітюк має глибоке коріння в українській громаді Альберти. Вона родом з околиці Ендрю, що є частиною зони компактного поселення українців на схід від Едмонтону. Її дід і баба — вихідці з Буковини, які оселилися на цій території в 1890-х рр. У 1964 р. вона вийшла заміж за Джеральда Вітюка і займалася фермерським господарством поблизу Ендрю, переїхавши до Едмонтону 1980 р. Вдова з 2002 р., пані Вітюк має двох синів і чотирьох онуків.

Новини КІУСу

Інавгурація Програми вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика

З часу свого заснування в 1989 р. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика (ЦДІУПЯ) зосереджує головну увагу на середньовічному й ранньомодерному періодах української історії. Його головним проектом став англійський переклад та наукове редагування *Історії України-Руси* Михайла Грушевського, яка задокументовує українське минуле аж до XVII ст. На час виникнення Центру п. Петро Яцик висловив надію, що Центр зрештою зможе приділяти таку ж увагу модерній українській історії. Недавні дар Освітньої фундації ім. Петра Яцика на суму 500,000 кан. дол. Альбертському університету — це великий крок на шляху до здійснення цієї мрії.

Навесні 2008 р. д-р Франк Сисин зустрівся з адміністрацією Львівського національного університету ім. Івана Франка й Українського като-

лицького університету у Львові з метою заснування Програми вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика. Нову програму очолить д-р Ярослав Грицак, професор обох закладів і тривалий час директор Інституту історичних досліджень Львівського національного університету, що підтримується фондом КІУСу ім. Петра й Іванни Стельмахів. Історик із міжнародним іменем і визнаний автор із питань модерної української історії, д-р Грицак у співпраці з КІУСом працюватиме над пошуком і дослідженням тем із модерної української історії.

Нова програма перейме на себе фінансування найважливішого українського історичного журналу про XIX і XX ст. — *Україна модерна*. Її першим проектом стане опрацювання великої львівської збірки записів усної історії для праці над питання-

Президент АУ Індіра Самарасекера виступила на інавгурації програми Яцика в Торонті

ми історії України XX ст. Нова програма зосередиться на підтримці перспективних молодших істориків та на співпраці з підготовки істориків в обох львівських вузах.

Д-р Ярослав Грицак був присутній 23 вересня на торонтському прийнятті під головуванням президента Альбертського університету Індіри Самарасекери, щоб привітати п-і Надю Яцик та починання Фундації Яцика. Тут д-р Самарасекера оголосила, що дар фонду Яцика буде відразу ж подвоєний урядом Альберти.

Через два дні в Едмонтоні д-р Грицак виголосив інавгураційну доповідь в Альбертському університеті з приводу відкриття нової програми. Під час свого перебування в Канаді він обговорив майбутні проекти співпраці з працівниками КІУСу та істориками з Едмонтону й Торонта.

(Зліва – направо): Ярослав Грицак, Надя Яцик і Зенон Когут

In memoriam: Тарас Закидальський

Тарас Закидальський, редактор *Журналу українознавчих студій* (ЖУС) від січня 2003 по жовтень 2007 р., помер від невиліковного раку мозку 8 листопада 2007 р., пробувши коротко в шпиталі. Йому б жити до вісімдесяти, а то й до дев'яноста, але його життєвий шлях, на жаль, виявився набагато коротшим.

Тарас народився 2 лютого 1941 р. і був єдиною дитиною у сім'ї Наталії (яка недавно померла) й Данила Закидальських. Це сталося під час подорожі Наталії з Дрогобича до Львова, щоб відвідати свого чоловіка, ув'язненого радянською службою безпеки (НКВД). Тарас так ніколи й не побачив свого батька, замордованого через три місяці разом із іншими в'язнями під час відходу совітів зі Львова. Наталія мусила сама виховувати сина. Під кінець Другої світової війни вона разом із сином, братом, сестрою та їхніми родинами втекла до Австрії.

У 1949 р. Наталія з Тарасом емігрували з Брегенца до Канади. Після закінчення Гарбордської середньої школи в Торонті він вивчав англійську літературу й філософію в Торонтському університеті (1960–64). Тарас продовжив вищі студії у Брин Маврському коледжі в Пенсильванії, де захистив магістерську дисертацію про теорію людини у філософії Сковороди (1965) та докторську дисертацію про філософію фізичного воскресіння Ніколая Фьодорова (1976). У 1970 р., ще будучи докторантом, Тарас почав викладати філософію в коледжі ім. Урсінуса в Коледжвілі, Пенсильванія. Через рік він із дружиною Оксаною (дівоче прізвище Вітушинська), з якою він одружився 1966 р., та п'ятирічним сином Данилом повернулися до Торонта.

Невдовзі після повернення Тарас почав перекладати статті для *Encyclopedia of Ukraine (EU)* — проекту,

який започаткував і яким керував професор Юрій Луцький у Торонтському відділі КІУСу, де я розпочав свою кар'єру 1976 р. Саме тоді я вперше зустрів Тараса. Ми ще ближче зійшлися через нашу участь у Комітеті на захист радянських політичних в'язнів, до якого Тарас приєднався відразу після повернення до Торонта.

Наприкінці 1982 р., коли професор Данило Струк заступив професора Луцького на посаді відповідального редактора енциклопедії, Тарас почав працювати повний робочий день як перекладач *EU* у Торонтському відділі КІУСу. Після публікації першого тому в 1984 р. він став одним із редакторів рукописів *EU*. Наша робота значною мірою складалася з перевірки фактів, редагування змісту, переписування, оновлення й частой понаднормової праці протягом більш ніж десяти років, з тим щоб укластися в тісні часові рамки виконання проекту.

Наша робота над енциклопедією була особливо обтяжливою в 1988–93 рр., коли ми видали останні три з

п'яти томів. Тарас і далі міг залишатися у видавничому колективі проекту, та він узязвся до іншої праці. Кілька років він працював судовим перекладачем. Якийсь час, аж до його раптової смерти, ми працювали разом в управі Наукового товариства ім. Шевченка в Канаді: Тарас як протокольний секретар, а я як референт видань. Ми бачилися частіше після того, як Тарас погодився стати редактором ЖУС у січні 2003 р. Він виконував свої обов'язки сумлінно й професійно. Під його керівництвом вийшло три спеціальні подвійні (2001–2, 2004) і сім регулярних випусків (2003, 2005–7).

За свого життя Тарас виявляв постійне зацікавлення українською і російською філософією. З 1988 р. він був редактором філософської теми *EU* й подав до неї понад двадцять п'ять статей. Після здобуття Україною незалежності Тарас налагодив тісні взаємини з колишнім радянським політв'язнем Василем Лісовим та іншими науковцями з Інституту філософії Національної академії наук України в Києві. Його філософські статті з'явилися в інститутському часописі *Філософська і соціологічна думка* та в інших українських виданнях. Він викладав курси з філософії в Національному університеті „Києво-Могилянська академія” в осінніх семестрах 1994, 1995 і 2000 рр.

У 1997 р. Тарас заступив Джеймса Сканлена на посаді редактора часопису *Russian Studies in Philosophy*. Окрім відбору й редагування матеріалу, він переклав для часопису понад тридцять п'ять статей з російської мови.

Тарас також викладав у Національному університеті „Острозька академія” і в 2006 р. заснував Товариство канадських друзів Острозької академії та стипендію в пам'ять про свого батька. За його внески вчена рада університету присвоїла

йому звання почесного професора. У січні цього року в університеті було проведено пам'ятне зібрання на пошану Тараса, на якому було оголошено про заснування стипендії його імені для студентів з релігії та української філології та про присвячений йому збірник наукових статей (редактори: ректор Ігор Пасічник та професор Алла Атаманенко).

Тарас був не лише серйозним і наполегливим ученим, добрим редактором і перекладачем, громадським діячем і відданим захисником людських і демократичних прав, зокрема

в Україні, — він був справді порядною людиною, щедрість духу якого, *joie de vivre*, та, як сказав його син Орест, „його своєрідний гумор — саркастичний та іронічний” — були добре відомі. Відданий і люблячий син, чоловік, батько й дід, він заслужив любов і повагу багатьох, і сотні його друзів та прихильників були присутні на його поминальній похороні.

Роман Сенькусь

NB: Довший варіант цієї статті з бібліографією праць д-ра Закидальського з'явився в *Журналі українознавчих студій* 32, № 2 (зима 2007).

Український фолк-бенд „Бурдон” в західноканадських університетах

Протягом 28 січня–8 лютого львівський гурт „Бурдон” виступив із концертами фолкльорної музики карпатського регіону та взяв участь у різних програмах Альбертського й Манітобського університетів. Деякі заходи гурту були проведені в рамках Міжнародного тижня АУ, як-от творчі майстерні з етномузикології (спонсорована програмою „FolkwaysAlive!” і Канадським центром етномузикології) та українського народного танцю (спонсорована Центром українського та канадського фолкльору ім. Петра і Дорис Кулів). Саме цей гурт став головною подією гала-концерту 1 лютого, на якому був присутній Високодостойний Ігор Осташ, посол України в Канаді. Серед інших заходів „Бурдону” були виступи у концертній залі „Convocation Hall” (організований КІУСом та Інститутом австрійських і центральноєвропейських студій ім. Вірта), зустріч із аспірантами українських студій (влаштований Центром українського та канадського фолкльору ім. Петра і Дорис Кулів) та відвідини лекції з української мови в класі

Член гурту „Бурдон” Оксана Гринько під час виступу.

проф. Наталії Пилип'юк.

В Альберті гурт також виступив із концертами в Атабасці (влаштований фолкльорним клубом „Heartwood”), Калгарі (влаштований Спілкою української молоді Канади) та Студії камерної музики ім. Бенті Бенфського центру мистецтв, ав-

диторію якого склали переважно працівники й студенти музичних програм Центру.

В Манітобському університеті „Бурдон” дав концерт у каплиці Коледжу св. Івана та відвідав урок української мови проф. Ірини Константинок. Серед інших заходів у Вінніпезі були виступи перед учнями Стратконської школи та школи ім. Ральфа Брауна, яка має двомовну українсько-англійську програму. Разом із танцювальною групою „Розмай” гурт також узяв участь у творчій майстерні та виступив на концерті в залі „Jubilee Auditorium” у Вінніпезі.

Приїзд „Бурдону” був організований КІУСом за фінансової підтримки таких відділів університету: Інститут ім. Вірта; Відділ віце-президента з досліджень; Програма української культури, мови й літератури; Відділ міжнародних зв'язків Альбертського університету і Центр українського та канадського фолкльору ім. Кулів. КІУС також отримав підтримку від Альбертської фундації мистецтв, Українсько-канадського товариства взаємодопомоги Едмонтону, Товариства українських сеньйорів ім. Марка Боєслава, Львівської міської ради та мера Львова Андрія Садового. Манітобська частина програми була організована Романом Єренюком, діючим директором Центру українсько-канадських студій Манітобського університету, та Анастасією Сич-Єренюк, головою Ради директорів української танцювальної компанії „Розмай”. У Торонті гурт був прийнятий відомим бандуристом і музикознавцем Віктором Мішаловим.

Виступи „Бурдону” перед університетськими працівниками й студентами, любителями фолкльорної музики й українською громадою продемонстрували широку привабливість їхньої музики та викликали наукове зацікавлення фахівців.

Пошанування д-ра Франка Сисина

2 листопада 2007 р. сімдесят п'ять колег, друзів і родичів д-ра Франка Сисина зібралися в залі Трініті коледжу Торонтського університету, щоб відзначити 60-річчя з дня його народження та його наукові досягнення. Д-р Сисин є директором Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика при Канадському інституті українських студій (КІУС) Альбертського університету та головою відділу КІУСу при Торонтському університеті.

Народжений у Кліфтоні, Нью-Джерсі, д-р Сисин розпочав свою наукову кар'єру в Принстонському університеті, в якому він 1968 р. здобув ступінь бакаляра (Phi beta kappa, magna cum laude) у Школі суспільних і міжнародних відносин ім. Вудро Вілсона. Він отримав ступінь магістра історії у Школі слов'янських і східноєвропейських студій Лондонського університету 1969 р. До Гарвардського університету він прибув як докторант відділу історії у той час, коли професор Омелян Пріцак та працівники Фонду українознавства розпочали там кампанію заснування студій україністики. Незабаром молодий Франк Сисин був повністю поглинутий цією справою як активіст та збирач пожертв на проект заснування катедр української історії, мови й літератури та Українського наукового інституту Гарвардського університету (УНІГУ). В наступні десять років він отримав кілька стипендій на проведення наукових досліджень у Великобританії, Польщі й СРСР та завершив програму доктора філософії, захистивши дисертацію про Адама Кисіля, видатного політичного діяча XVII ст. В наступні роки він викладав історію в Гарвардському університеті, керував українською програмою у Гарвардській літній школі, продовжу-

вав свої дослідницькі проекти у США й за кордоном, написав багато наукових праць і працював заступником директора УНІГУ та заступником редактора журналу *Harvard Ukrainian Studies*.

У 1989 р. д-р Сисин прибув до Канади, щоб очолити Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика. На цій посаді він започатку-

Франк Сисин, директор Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика при КІУСі

вав і продовжує керувати низкою дослідницьких і видавничих програм. Він є головним редактором найбільшого проекту цього центру — перекладу та видання англійською мовою багатотомної *Історії України-Руси* Михайла Грушевського. Він продовжує свою наукову працю на ниві українознавства, зокрема в ділянці ранньомодерної козацької, політичної та релігійної історії України, та викладає українську історію в університетах.

Урочиста програма вечора почалася зі слів привітання директора КІУСу д-ра Зенона Когута, який розповів про свою багатолітню особисту й професійну дружбу з ювіляром та відзначив його найбільші

досягнення. Теплим словом про свого колегу поділилися Ольга Андрієвська, Сергій Плохій, Марко Стех, Уляна Пасічник, Надя Яцик, Андрій Макух та члени його родини.

Д-ру Сисині був вручений рукопис збірника на його пошану, що вийде як спеціальний випуск *Журналу українознавчих студій*. Даний проект наслідує європейську наукову традицію відзначення важливої річниці визначного науковця випуском спеціального збірника статей, написаних його колегами й студентами, який традиційно має латинський заголовок. Цей збірник, названий словами із присвяченого Адамові Киселю панегірика „*Tentorium honorum*”, міститиме тридцять три статті на широкий спектр тем з історії України та інших східно- й центральноєвропейських країн від середньовіччя до модерного періоду. Упорядниками збірника є професори Андрієвська й Плохій та інший колишній студент д-ра Сисина, професор Нью-Йоркського університету Ларрі Волф.

Завершив програму сам д-р Сисин, подякувавши організаторам, промовцям та усім присутнім за їхню участь у святкуванні. Він розповів, як його дитинство, особливо вплив діда й баби по батьковій лінії, викликали в нього зацікавлення Україною та її історією та як це зацікавлення розвинулося в студентські роки. Ювіляр згадав про науковців, які були його наставниками, зокрема гарвардські професори Омелян Пріцак та Ігор Шевченко, та щастя мати вдумливих студентів і талановитих та відданих колег. Він висловив свою віру у майбутнє українознавства та наголосив на потребі продовжувати розвивати його в Україні та за її межами.

Дарія Муцак-Ковальська продовжує підтримувати КІУС

У 2007 р. наша давня приятелька, пані Дарія Муцак-Ковальська з Торонта, зробила ще одну щедрю пожертву на два проекти КІУСу. Вона внесла суму на 70,000 кан. дол. до Вічного фонду проекту „Енциклопедія України в інтернеті” ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської, заснованого 2004 р. на підтримку електронної *Encyclopedia of Ukraine* (EEU). Її перший дар 100,000 кан. дол. був призначений на підтримку досліджень, написання й редагування статей енциклопедії у ділянці української історії. Річний дохід від нового внеску буде використаний на підготовку енциклопедичних матеріалів з історії українців у Канаді, зокрема в Торонті й Онтаріо, а також історії української церкви в Канаді.

Пані Муцак-Ковальська також пожертвувала 30,000 кан. дол. на заснування Вічного фонду ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської для вивчення української діаспори. Кошти з цього фонду будуть використані на проведення досліджень та публікації матеріалів про останню („четверту хвилю”) українську еміграцію до Канади під керівництвом Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі.

Діяльність Вічного фонду проекту „Енциклопедія України в інтернеті” ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської та Вічного фонду ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської для вивчення української діаспори присвячена пам'яті першого чоловіка пані Дарії, галицького правника Андрія Чолія. Він народився 5 січня 1912 р. в селі Верхня Калущ у селянській родині. Попри складні умови життя та перешкоди, які стояли на дорозі до вищої освіти українцям у міжвоєнній Гали-

чині, п. Чолій завдяки своїй наполегливості й сумлінності в 1935 р. здобув звання магістра права в Університеті ім. Яна Казимира у Львові. Андрій Чолій був відданим українським патріотом і, будуючи підвалини особистої кар'єри, ніколи не забував про допомогу своєму народові. Він був активним членом Організації українських націоналістів, за що й був арештований радянськими окупантами й замордований у большевицькій в'язниці м. Станиславова (нині Івано-Франківськ) у червні 1941 р. Його тілні останки зберігаються у Дем'яновому Лазі біля Івано-Франківська. Пам'ять про його життя та відданість українському народові назавжди збережеться завдяки діяльності, підтриманій цими фондами.

Пані Муцак-Ковальська є довголітнім і відданим приятелем КІУСу та української науки. Упродовж років спільно зі своїм чоловіком, бл. п. Михайлом Ковальським, вона надзвичайно щедрими і добре продуманими пожертвами допомогла

створити важливі й далекоглядні проекти. Найголовніший із тих проектів — це Програма дослідження Східної України ім. Ковальських, що підтримує українознавчі студії на лівобережній Україні і завдяки якій у Харкові був створений Східний інститут українознавства ім. Ковальських, один з найактивніших центрів відродження української науки на зрусіфікованому сході України. Подружжя Ковальських також щедро підтримало видання англomовного перекладу *Історії України-Руси* Михайла Грушевського, ставши спонсорами двох томів видання.

Бл. п. Михайло Ковальський, народжений в Угорниках біля Станиславова, здобув ступінь магістра прав і політичних наук у Львівському університеті, а згодом працював управителем районної молочарні і директором Українбанку. За участь в українському національному русі був ув'язнений польською владою на три роки. В 1949 р. емігрував до Канади й оселився в Торонті, де згодом заснував власне підприємство і де відійшов у вічність 24 травня 2000 р.

Дарія Муцак-Ковальська народилася в Бурштині на Станиславщині. Закінчила приватну жіночу учительську семінарію сестер-василіянок у Станиславові, а потім навчалася у початковій школі в Бурштині, готуючи учнів до гімназії та навчаючи гри на скрипці. Вона брала активну участь в українському культурному і громадському житті.

Ще раз щиро і сердечно дякуємо нашій щедрій приятельці і добродійці українських студій.

Конференція і семінар про Голодомор

У четвер 1 листопада 2007 р. у Центрі ім. Мунка Торонтського університету відбулася конференція „Голодомор 1932–33: 75-а річниця голоду-Голодомору в Україні”. На ній з доповідями виступило четверо науковців з України та три дискусанти з Північної Америки, а також кілька осіб долучилися до дискусії. Цей захід був профінансований КІУСом, Програмою вивчення України ім. Петра Яцика Торонтського університету та Українсько-канадським дослідно-документаційним центром (УКДДЦ) при співучасті кредитової спілки „Будучність” і торонтського відділу Конгресу українців Канади. З коротким словом виступили голова УКДДЦ і організаційного комітету д-р Всеволод Ісаїв, директор КІУСу д-р Зенон Когут, посол України в Канаді Ігор Осташ та представник України в ООН Юрій Сергєєв.

На першій сесії, „Архівні джерела”, доповіді виголосили д-ри Геннадій Боряк (заступник директора Державного комітету архівів України) та Ірина Матяш (директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства). Д-р Лин Віола (Торонтський університет) взяла участь у обговоренні цих доповідей. У своїй презентації д-р Боряк розповів про значні здобутки у справі відкриття архівів в Україні та обсяг інформації, яку вони містять про голод. Він зробив аналізу уже відомих документів і зауважив про можливі додаткові джерела. Д-р Матяш зробила огляд головних архівних збірок у Росії стосовно матеріалів про Голодомор. У своєму коментарі д-р Віола відзначила успіх

України у справі відкриття архівів, але засумнівалася, чи всі вони доступні. Вона також поставила під сумнів заяву д-ра Боряка, чи кількість документів є вичерпною, адже архіви Росії ще не повністю досліджені. Д-р Віола підкреслила цінність матеріалів, знайдених у регіональних архівах, особливо зважаючи на те, що місцеві працівники відвертіші в їх оцінці.

Микола Рябчук розповідає про політику в сучасній Україні щодо голоду 1932–33 рр.

На другій сесії, „Історіографія”, виступили Людмила Гриневич (Інститут історії України) і, як коментатор, Террі Мартин (Гарвардський університет). У своїй доповіді п-і Гриневич відзначила, що оцінка Голодомору в радянський період почалася з його цілковитого заперечення („нав’язана амнезія”) у сталінський час аж до постання як проблеми в період *гласності*. Відразу після незалежності спостерігалася загальна байдужість, адже політична еліта країни не переймалася особливо цим питанням, перешкоджали складні економічні обставини, а до того ж ліві були до нього ворожими. Все ж завдяки сумлінним науковцям спра-

ву вдалося зрушити з місця. У своєму коментарі д-р Мартин відзначив, що він, хоч і не погоджується з трактуванням голоду як спланованого геноциду, згоден, що в той час до України ставилися по-іншому в порівнянні з іншими республіками СРСР.

На третій сесії Микола Рябчук (журналіст і політичний аналітик) вказав на хиткий і опортуністичний підхід української влади до питання Голодомору в період після незалежності, яка визнала його як проблему, проте не взялася до справи належним чином. Пан Рябчук відзначив заслуги президента Віктора Ющенка у підтримці даного питання, який поставився до нього набагато принциповіше, навіть зазнаючи політичного ризику. Д-р Домінік Арель (завідувач катедри українських студій Оттавського університету) у своєму коментарі розглянув політику пам’яті стосовно низки тем, таких як тип режиму, націєтворення, голод і Україна. Сучасне розуміння голоду, відзначив він, це питання доступу до їжі, а Голодомор — чудова ілюстрація цієї істини. Д-р Арель зауважив, що помаранчева влада в Україні зробила помітний поступ у справі демократизації країни та творенні прозорішого суспільства — необхідних передумов для примирення з минулим.

Розширений семінар про Голодомор, спонсорований також КІУСом, відбувся в Альбертському університеті 13 листопада. На ньому виступили Людмила Гриневич і Микола Рябчук. П-і Гриневич виступила з доповіддю під назвою „Нав’язана амнезія: голод 1932–33 рр. в офіційній радянській політиці пам’яті й історичній літературі”. Пан Рябчук розповів про політику і відзначення голоду 1932–33 рр. після незалежності України.

Семінари й лекції КІУСу (2007–2008)

13 вересня. Олена Новікова (Інститут слов'янської філології, Університет ім. Людвіга Максиміліана, Мюнхен), „Українська мова в епоху глобалізації”. Співспонсорована відділом сучасних мов і культурологічних студій, АУ.

Ірина Матяш

27 вересня. Ірина Матяш (Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, Київ), „Українські архівні збірки в Канаді: відоме, маловідоме й невідоме”.

9 жовтня. Богдан Гарасимів (КІУС і Калґарський університет), Дейвід Марплз (КІУС і відділ історії і клясичних студій, АУ), Микола Рябчук (професор-гість стипендії ім. Ремзі Томпкінса, відділ сучасних мов і культурологічних студій, АУ). Секція на тему: „Парламентські вибори в Україні 30 вересня: попередня оцінка результатів”.

Ігор Осташ

13 листопада. Дві лекції про голод 1932–33 рр. в Україні. Людмила Гриневич (Інститут історії України НАН України, Київ), „Сучасний стан і перспективи розвитку української історіографії про голод 1932–33 рр.” та Микола Рябчук (професор-гість стипендії ім. Ремзі Томпкінса, відділ сучасних мов і культурологічних студій, АУ), „Голод 1932–33 рр. у сучасній українській політиці і суспільстві”.

19 листопада. Людмила Гриневич (Інститут історії України НАН України, Київ), „Політичні ставлення українців у контексті колективізації і голоду 1932–33 рр.”

23 листопада. О. Борис Гудзяк (Український католицький університет, Львів), „Як створювався перший

Лариса Фіалкова

католицький університет на території колишнього Радянського Союзу”. Меморіальна лекція ім. Богдана Боцюркова.

28 листопада. Сергій Леп'явко, (Чернігівський державний педагогічний університет), „Архітектура й історичні пам'ятки Чернігова”.

31 січня. Високодостойний Ігор Осташ (Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді), „Сучасна закордонна політика України”.

7 лютого. Лариса Фіалкова (фолклорні студії, Університет Гайфи, Ізраїль), „Українська діаспора в Ізраїлі: пошук ідентичності”. Співспонсорована Центром українського та канадського фолклору ім. Петра і Дорис Кулів.

Мирослав Шкандрій

7 березня. Мирослав Шкандрій (відділ германських і слов'янських студій, Манітобський університет), „Зображення єврея в українській літературі”. Сорок друга щорічна Шевченківська лекція.

27 березня. Олексій Толочко (Національний університет „Кієво-Могилянська академія” та Інститут історії України НАН України), „Попутники й мандрівники: думаючи про українську історію початку XIX ст.”

4 квітня. Сергій Ціпко (Ініціатива з діаспорних студій, Центр українсько-канадських студій ім. Кулів, КІУС), „Звіти едмонтонських газет про голод 1932–33 рр. в Україні”.

Кембріджська лекція ім. родини Стасюків

Шоста щорічна лекція ім. родини Стасюків на тему сучасних українських студій була виголошена у Кембріджі 22 лютого 2008 р. д-ром Сергієм Єкельчиком, доцентом історії Університету Вікторії та колишнім науковим працівником Програми Стасюків КІУСу. Тема його доповіді: „Що означає слово ‘нація’ в ‘українській нації’”? Лекція була організована Центром російських і східноєвропейських студій та Українським студентським товариством Кембріджського університету й профінансована Програмою ім. родини Стасюків та Програмою вивчення Східної України ім. Ковальських. На лекції, що відбулася в Робінсон коледжі, було присутньо близько 75 осіб, після чого відбулося прийняття з перекусом у Еммануель коледжі.

Сергій Єкельчик

Меморіяльна лекція ім. Володимира Дилинського

Третя щорічна Меморіяльна лекція ім. Володимира Дилинського відбулася 3 квітня 2008 р. у Центрі міжнародних студій ім. Мунка Торонтського університету. Цього року доповідачем був професор-емерит МакМастерського університету Петро Потічний. Він є автором, співавтором і редактором численних книг (з них чотири видані Видавництвом КІУСу) з питань радянської, української та східноєвропейської історії та головним редактором багатотомної серії *Літопису УПА* (Хроніки Української повстанської армії).

У своїй лекції, „Генерал Роман Шухевич (Тарас Чупринка) і Українська повстанська армія: міти й реалії”, проф. Потічний розглянув генезу, організаційну структуру, чисельність, соціальний склад, озброєння, військові ступені, відзначення і

Петро Потічний

вишкіл УПА та її відношення до ОУН і УГВР. Він підкреслив факт, що УПА, хоча й була організована ОУН, від самого початку вважалася зародком української національної армії, а не лише збройним рам'ям ОУН. Тому не слід говорити і писати „ОУН–УПА”, бо вони не були єдиною організацією. Формулу „ОУН–УПА” створили радянські спецслужби, внаслідок чого навіть деякі сучасні діяспорні та українські політики вживають її помилково. У своїй доповіді проф. Потічний також прокоментував радянську пропаганду проти українського визвольного руху і розглянув деякі аспекти трагічних відносин українців з поляками, євреями та росіянами під час Другої світової війни.

Щорічна Меморіяльна лекція фінансується Меморіяльним фондом КІУСу ім. Володимира Дилинського і проводиться з участю торонтського відділу КІУСу й Програми вивчення України ім. Петра Яцика Торонтського університету.

Меморіяльна лекція ім. Данила Струка

Марко Андрейчик

Дев'ята щорічна Меморіяльна лекція ім. Данила Гусара Струка, організована професором Максимом Тарнавським із Торонтського університету у рамках програми з української літератури ім. Данила Гусара Струка у Торонтському відділі КІУСу, була виголошена 16 травня 2008 р. д-ром Марком Андрейчиком із Філадельфії. Він отримав докторат із української літератури з Торонтського універси-

тету в 2005 р., а нині має постдокторську стипендію Наукового товариства ім. Шевченка у США і працює адміністратором українознавчої програми у Колумбійському університеті. В Колумбії він викладав курс із сучасної української літератури восени 2007 і викладатиме його навесні 2009 р.

У своїй доповіді „Нові образи інтелектуала у пост-радянській українській літературі” д-р Андрейчик розглянув прозу 1990-х рр., що явила українського інтелектуала як головного героя. На основі творів Оксани Забужко, Костянтина Москальця, Володимира Діброва, Юрія Андруховича, Євгенії Кононенко та Юрія Іздрика д-р Андрейчик розрізняє три прототиби образу українського інтелектуала: „виступаючий пройдисвіт”,

здатний причарувати й зворушити своїми фізичними й інтелектуальними здібностями; „амбасадор Заходу”, який представляє Україну на Заході, відкриває цей раніше недоступний світ і розділяє своє захоплення (вибираючи елементи його системи цінностей) із земляками; та „хвора душа” — відчужена від суспільства людина, через проб-

леми якого вона страждає, що веде її на шлях саморуйнування. Згадані письменники, перші твори яких з’явилися в епоху *гласности* й на початку незалежності, витворили цей образ українського інтелектуала як модель для формування пострадянської ідентичності. У своїх творах вони розглядають стосунки протагоніста із суспільством та уря-

дом як складову частку у дослідженні ролі інтелектуала у пострадянській Україні.

Цю та всі попередні меморіальні лекції ім. Струка можна прослухати й завантажити як файл у форматі MP3 за адресою: <www.utoronto.ca/elul/Struk-mem/mem-lect-archive.html>.

Конференції і лекції, співспонсоровані торонтським відділом КІУСу

1 листопада. „Голодомор 1932–33: 75-а річниця голоду-Голодомору в Україні”. Геннадій Боряк (заступник директора Державного комітету архівів України), „Архіви й джерела про Голодомор: сучасний стан справ”; Ірина Матяш (директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства), „Архіви в Росії про голод в Україні”;

Людмила Гриневич (Інститут історії України, Національна академія наук України), „Сучасний стан і перспективи розвитку української історіографії про Голодомор”; Микола Рябчук (професор-гість стипендії ім. Ремзі Томпкінса, відділ сучасних мов і культурологічних студій, Альбертський університет), „Голод у сучасній українській політиці й суспільстві”; дискусанти: Лин

Микола Посівнич

Віола (Торонтський університет), Террі Мартин (Гарвардський університет) та Домінік Арель (Оттавський університет). Співспонсорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика та Українсько-канадським дослідно-документаційним центром при співучасті кредитової спілки „Будучність” і торонтського відділу Конгресу українців Канади

17 січня. Микола Посівнич (стипендія ім. Коляски, науковець-гість Програми ім. Яцика; Інститут українознавства ім. Івана Крип’якевича, Національна академія наук України у Львові), „Український національно-визвольний рух та діяльність НКВД-МГБ-КГБ у 1940–50-х рр.” (українською мовою). Співспонсорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика

Під час торонтської конференції про Голодомор (зліва – направо): Домінік Арель (Оттавський університет), Пітер Соломон (Торонтський університет) та Микола Рябчук

Міжнародна конференція про вірменсько-українські зв'язки

(Зліва – направо): Ярослав Дашкевич, Франк Сисин, Борис Гудзяк і Кеворк Бардакян

З 1980 р. КІУС організовує конференції на тему відносин між українцями та іншими народами, які населяють землі України, а також між Україною та сусідніми державами. Матеріали цих конференцій, видані як окремі збірники, охоплюють взаємини українців із поляками, росіянами, євреями та німцями. Ці збірники визнані фундаментальними працями в цих ділянках. В роки, коли Україна була практично непомітною на міжнародній арені, а українська проблематика ігнорувалася західною наукою, такі конференції допомагали привертати увагу до України та виконували роль форумів для діалогу між інтелектуалами різних національних традицій. Від часів незалежності Україна постала як самодостатня держава, і КІУС почав організовувати конференції у співробітництві з українськими науковцями та установами. Наприклад, КІУС допоміг в організації конференції в Чернівцях на тему українсько-румунських/молдавських відносин, а також виступив одним із спонсорів конференції в Чернігові, що була присвячена діалогу між українською та російською історіографією.

ською історіографією.

Попри той факт, що сучасна Вірменія й Україна є порівняно віддалені одна від одної географічно, існує небагато народів, які відіграли настільки тривалу і значущу роль в історії України, як вірмени. Вірменська громада в Україні, що нараховує близько 100 тис. (відповідно до перепису 2001 р.), є однією з перших національних меншин за темпами зростання, в той час як Вірменська Апостольська Православна Церква — це досить помітний інститут на українській релігійній ниві. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика та Програма вірменських студій Мічиганського університету поставили собі за мету заохотити вивчення українсько-вірменських відносин шляхом організації міжнародної конференції в Україні. Д-р Франк Сисин, директор Центру ім. Петра Яцика, та Кеворк Бардакян, професор катедри вірменської мови і літератури ім. Марії Манугян, знайшли підтримку своїй ініціативі в Українському католицькому університеті у Львові. Д-р Уляна Головач, віце-президент з дослідницької

роботи, та д-р Андрій Ясиновський обійняли посади членів організаційного комітету. Університет зав'язав тісні стосунки з католицьким із Ечмїадзіну та заохочує вивчення вірменської богословної традиції. Львів відомий не тільки як місце знаходження однієї з найважливіших архітектурних пам'яток вірменської діаспори, Катедри Успення Пресвятої Богородиці (XIV ст.), а також як рідне місто професора Ярослава Дашкевича, провідного вірменолога та історика вірменської громади в Україні. У співробітництві зі Львівським відділенням Інституту української археографії та джерелознавства ім. Михайла Грушевського НАН України, яку очолює проф. Дашкевич, організатори оголосили про проведення міжнародної міждисциплінарної конференції.

Всього було прийнято 19 подань з боку українських (8), вірменських (5), польських (4), угорських (1) та німецьких (1) науковців. Склад учасників включав істориків, соціологів, лінгвістів та істориків мистецтва. Попри те, що головна увага була зосереджена на вірменській громаді в Західній Україні, окремі презентації стосувалися вірмен Центральної і Південно-Східної України та Криму. Д-р Уляна Головач очолювала організаційну комісію в Українському католицькому університеті, який зробив переклад промов українською, англійською та вірменською мовами, уможлививши спілкування серед науковців, які виступали різними мовами. Конференцію відкрив академік Дашкевич, який окреслив ранню історію вірменського народу в Україні та висвітлив історію вірменського самоврядування у Києві XV–XVII ст. Мирон Капраль (Львів) порівняв розвиток інституту старійшин у вірменських та русинських/українських громадах Львова в період середньовіччя та ранньомодерної доби. Олександр Осипян (Краматорськ) розповів про важли-

вість робіт Йоганнеса Алнпекіуса щодо суперечок про походження вірменської громади в Галицькій Русі — проблема, яка мала неабиякий вплив на статус львівської громади в кінці XVI та на початку XVII ст. Аркадій Мхейн (Київ) зробив огляд історіографії поселення вірмен у Галичині, а Балінт Ковач (Будапешт) простежив культурні та релігійні зв'язки між вірменськими громадами Галичини й Трансильванії в XVII–XVIII ст. Карина Пивоварська (Полтава) підняла питання Вірменської революційної федерації в Радянській Україні в 1920-х рр. Дослідниця намагалась з'ясувати, чи такі підпільні підрозділи дійсно існували, чи були вигадкою більшовицької секретної поліції.

Дві доповіді являли собою презентації міждисциплінарних дослідницьких груп, що займалися вивченням вірменських громад. Андреас Гельмедах (Ляйпціг) зробив огляд нового проекту, започаткованого Ляйпцігським університетом у ділянці дослідження вірмен центрально-східної та південносхідної Європи, з акцентом на порівняльній аналізі з єврейським та німецьким населенням та ролі вірмен як ранніх носіїв глобалізації. Карина Геворґян (Донецьк) доповіла про результати дослідження групи під керівництвом Михайла Шевцова, який також брав участь у засіданні. Проект зосереджує увагу на дослідженні вірмен південносхідної України та планує серію круглих столів у 2009 р., присвячених різним аспектам вірменських громад регіону.

Три польські учасники були соціологами, які вивчають питання сучасних вірменсько-українських відносин та вірменської громади в Польщі, що походить з України. Дорота Зетек (Краків) обговорила проблеми ідентичності в середовищі вірмен та українців, зосередивши головну увагу на вірменах Польщі. Лонгін Грачик (Варшава) розповів про інтернет як

засіб, що уможливорює польських вірмен здійснювати віртуальні мандрівки у своє українське минуле. Томаш Марціняк (Торунь) розповів про останні події, пов'язані з діяльністю вірменського католицького духовенства та їхнього впливу на вірменську громаду Польщі.

Важлива частина промов на конференції була присвячена матеріальній, літературній, релігійній та мистецькій спадщині вірмен України. Ірина Гаюк (Львів) представила зразки великої кількості культурних і релігійних предметів зі збірок українських музеїв. Мікаел Араклян розповів про мініатюри з вірменських рукописів XVI–XVII ст. з Галичини, Поділля й Буковини, аргументуючи, що західні мистецькі впливи в них з'явилися раніше, ніж звичайно вважалося. Конрад Секерський (Варшава) також звернувся до теми західних впливів, аналізуючи еволюцію чудодійних ікон серед вірменських уніятів.

Вірменська літературна спадщина була представлена у виступах Гасміка Степаняна (Єреван) та Вардана Ігноряна (Єреван). Степанян розповів про розвиток вірменсько-кіпчацької літератури в Україні та її рукописні збірки. Хоч професор Ігнорян не зміг прибути на конференцію, він прислав свою доповідь, у якій йшлося про розвиток вірменського письменства на Поділлі у XV–XVII ст.

Останні дві доповіді були присвячені вірменській архітектурі. Ліліт Піпоян (Єреван) проаналізувала архітектуру монастиря в Сурб Хачі в Криму та її зв'язок з вірменською архітектурною традицією, що спонукало й до огляду історії вірменської спільноти на південносхідному узбережжі Криму (VIII–XIV ст.). Ануш Тер-Мінасян (Єреван) оглянула зв'язок архітектури вірменського собору Львова та вірменської архітектури високого середньовіччя, висунувши гіпотезу, що німецький будівник Дорінг не міг бути дизайне-

ром собору, збудованого у вірменській традиції.

Окрім жвавого обміну ідеями, конференція поглибила професійні стосунки між науковцями та дружні взаємини між громадами. Конференцію відкрив Його преосв. архієпископ Григорій Бунятян, голова української єпархії Вірменської Апостольської Церкви, який оголосив, що Вірменська академія наук присудила почесний докторат професорові Дашкевичу, а католикос Вірменії і всіх вірмен удруге вручив йому почесну грамоту. Конференція розпочалася святковим обідом в українському ресторані, власником якого є Вардкес Арзуманян, депутат Львівської міської ради. Місцева вірменська громада та її парох, о. Тадеос Геворґян, проявляли гостинність протягом усієї конференції. Учасникам випала нагода відчувати красу вірменського релігійного ритуалу та співкатедрального хору під час спеціальної літургії. Помітною прикметою вірменсько-української співпраці є роля директора хору Українського католицького університету Андрія Шкраб'юка як диригента вірменського хору та переважаюче представництво студентів і викладачів УКУ в хорі. Учасники конференції також подивилися фільм *Відродження королівства: скарби Галичини* (продюсер Данієл Стоділка), в якому представлений вірменський собор та інтерв'ю з дружиною пароха. Конференція завершилася екскурсією до Язлівця, історичного поселення вірмен на Поділлі, та Бучача.

Передбачається, що дана конференція започатковує довготривалу співпрацю щодо подальшого розвитку вірменських студій у Львові. Ректор Українського католицького університету о. Борис Гудзяк, професор Бардакян і члени вірменської громади обговорили шляхи зміцнення вірменських студій у Львові, місті з такою багатою вірменською спадщиною.

У центрі уваги — меценати КІУСу

Дочка іде стопами свого батька

Освітня фундація ім. Петра Яцика (ОФПЯ) — це доброчинна організація, заснована 1986 р. завдяки дару Петра Яцика (1921–2001), торонтського бізнесмена й філантропа. Далекоглядна людина, д-р Яцик був переконаний, що настав час для українців перестати бути лише найманими робітниками та пасивними споживачами інформації, а стати рівноправними партнерами у процесі глобального розвитку й активно впливати на міжнародну громадську думку. Визнаючи роль освіти й науки у досягненні цієї мети, він вбачав головне завдання фундації у розвитку мережі освітніх програм і наукових центрів у провідних університетах, покликаних до наукового опрацювання й поширення об'єктивної інформації про Україну й українців, а також у підтримці інших ініціатив, які б сприяли міжнародній обізнаності про Україну.

ОФПЯ досягла чимало у здійсненні даної місії. Вона спонсорує програми з українських студій і центри у провідних університетах Північної Америки — Гарварді, Колумбії, Альбертському, Торонтському та Йоркському університетах. Найбільший внесок отримав КІУС на заснування Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика. Його найамбітнішим проектом став переклад англійською мовою десяти томної *Історії України-Руси* Михайла Грушевського.

Користаючись з її управлінського досвіду, під парасолькою фундації розпочали свою доброчинну діяльність інші фонди: фонд ім. Стефана Матіяна, фонд ім. Богдана і Глорії Чемеринських, фонд ім. Тетяни Гладій-Яцків, фонд ім. Теодора і Магдаліни Бутреїв, фонд ім. Миколи Маларчина та Іванки Шарак, фонд ім. Михайла і Дарії Ковальських та фонд Острозької академії. У 2000–1 р.

Надя Яцик

фундація започаткувала Міжнародний конкурс із української мови з метою зацікавлення, вивчення й поглиблення знань, зростання її вживання серед дітей та підняття статусу в Україні.

Останнє починання фундації — недавня інавгурація Програми вивчення модерної української історії і суспільства ім. Петра Яцика, що відбулася в Торонті 23 вересня. Внесок на суму 500,000 кан. дол. був перерахований Альбертському університету і подвоєний урядом Альберти. Це надзвичайна подія у житті Наді Яцик, яка пішла стопами свого батька як щедрий жертводавець українських студій та його гідний наслідувач.

П-і Яцик народилася і виросла в Торонті, Онтаріо. Вона отримала ступені бакаляра точних наук із Торонтського університету й Учительського коледжу Йоркського університету та магістерський ступінь із бізнесу Гарвардського університету. З дитинства була активною в житті української громади. Мешкаючи в українській

околиці західного Торонта, вона відвідувала рідну школу, Пласт, табори Пласту й УНО, церкву, грала у волейбол та співала в хорі „Веснівка” — все це сильно вплинуло на формування етнічної ідентичності.

П-і Яцик поглибила своє розуміння української культури, звичаїв, політики й історії, подорожуючи з батьком по Україні. Справи, пов'язані з мовним конкурсом, сприяли її зв'язкам з багатьма українськими організаціями в околиці Торонта й діаспорі. Вона також профінансувала поїздку спостерігачів на вибори в Україні під час Помаранчевої революції, проведення виставки трипільської культури в Королівському музеї Онтаріо, допомогла відремонтувати Український дім опіки та щорічно підтримує український фестиваль на вулиці Блур.

Діяльність Освітньої фундації ім. Петра Яцика — це гарний приклад взаєморозуміння між поколіннями у справі плекання однакових ідеалів збереження української ідентичності, підтримки української освіти й забезпечення кращого майбутнього для нащадків. У досягненні цих результатів Надя Яцик великою мірою зобов'язана своєму батькові, який дбав про те, щоб вона стала його наступником. Перебування на посаді директора Освітньої фундації ім. Петра Яцика з часу її виникнення в 1986 р. підготувало її до переходу на президентську посаду. „Бути на чолі доброчинної організації — каже вона — винагороджує у різний спосіб, і тому не слід шкодувати віддавати себе і свій час справі”. П-і Яцик переконана, що її відданість філантропії продовжуватиме робити вплив у глобальному масштабі і сприятиме кращому розумінню України.

Нові фонди

Стефанія Базюк (Рудакевич)

о. Дмитро Базюк

Від серпня 2007 р. в КІУСі було створено три нові фонди.

Меморіальний фонд ім. о. Дмитра і Стефанії Базюк (Рудакевич) заснований Любою та бл. п. Мироном Базюками з Едмонтону в серпні 2007 р. Перший внесок на суму 7,000 кан. дол. надійшов від страхового полісу Мирона, і на те була його воля, щоб цей прибуток був використаний на створення фонду в пам'ять про його батьків (його мама працювала в Альбертському університеті). Фонд підтримує дослідження українського інтелектуального й культурного життя в Західній Україні, насамперед історії Львова і Львівської області; жіночі студії в Західній Україні та наукові публікації у даних ділянках. Він також підтримує студентів Львівського університету, обраних Альбертським університетом для програми студентського обміну.

Вічний фонд ім. Євгена й Олени Борисів заснований їхньою дочкою Оксаною Бошко та її трьома племінниками, Романом, Адріаном і Марком Борисами, у січні 2008 р. внеском на суму 25,000 кан. дол. на під-

тримку праці над *Encyclopedia of Ukraine* та іншими енциклопедичними проектами у друкованій, електронній та будь-якій іншій формі під керівництвом КІУСу.

У січні 2008 р. наша довголітня добродійка Дарія Муцак-Ковальська зробила нову пожертву — 30,000 кан. дол. — на заснування **Вічного фонду ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської для вивчення української діаспори**. Метою фонду є сприяння дослідженням та публікаціям матеріалів Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі про останню („четверту хвилю”) українську еміграцію до Канади.

Альбертська фундація для української освіти затвердила суму на 25,000 кан. дол. для заснування **Вічного фонду Українознавчого консорціуму інтернет-порталу**. Новий проект спрямований на надання учням та іншим користувачам інтернету освіти з української мови й культури та допомоги тим, хто працює над власною джерельною базою в даній ділянці.

Олена Борис

Євген Борис

In Memoriam

2008 рік опечалив нас втратою чотирьох жертводавців, які заснували в КІУСі вічні фонди: Целестин Суховерський (1913–2008), Марія Захарук (1917–2008), Петро (1916–2008) й Іванна Стельмахи (1924–2008). Усі ми, працівники КІУСу, сумуємо з приводу непоправних втрат для української громади. Вічні фонди, засновані цими щедрих меценатами, завжди нагадуватимуть про них і їхню підтримку українських студій у Канаді.

Вічная Їм пам'ять!

Нагороди

Отримувачі стипендій і дотацій, 2008–2009

Щороку КІУС нагороджує найкращих студентів, аспірантів і докторантів, які спеціалізуються на українських і українсько-канадських студіях. Цього року конкурс на отримання стипендій і дотацій, як завжди, був високий.

Бакалярська стипендія ім. Лева Криси щорічно присуджується студенту з гуманітарних дисциплін або освіти Альбертського університету, який перебуває на завершальній стадії навчання і програма якого стосується українських або українсько-канадських студій. Цього року отримувачем нагороди стала **Меґон Янг**, студентка четвертого року навчання відділу історії Трентського університету, Онтаріо. Її курсові роботи були присвячені таким темам, як інтернування українців у Канаді, українські відносини з Польщею і Литвою в XIV–XVII ст., українські військові полонені у Другій світовій війні та Брест-Литовський договір.

Меґон Янг

Подорожня дотація Курсів українознавства ім. Івана Франка надається на покриття подорожніх витрат канадських студентів, які бажають продовжувати навчання в університетах України. Першими отримувачами нагороди стали троє студентів Альбертського університету. **Юліяна Масюк** і **Джордан Вінсент**, студенти третього року навчання відділу політології, обрали свій другий

Марія Лесів

предмет українську мову й літературу. Окрім того, вони активні в громадському житті Едмонтону. **Матвій Туржанський**, студент червертого року навчання відділу сучасних мов і культурологічних студій, поєднує своє захоплення українською мовою і літературою (головний предмет) із китайською мовою (другий предмет). Він також активний у громадському житті Едмонтону.

Ганна Чукур

Магістерська стипендія Вічного фонду ім. Марусі та Михайла Доросів щорічно присуджується студенту, який пише дисертацію на українську або українсько-канадську тему з освіти, історії, права, гуманітарних наук, мистецтв, соціальних, жіночих або бібліотекарських студій. Цього року її отримала **Катерина Рубан**, студентка з України, яка навчається у відділі історії Центральноєвропейського університету в Будапешті. Назва її дисертації: „Революція як мистецтво: львівська опозиційна інтелігенція в період 1989–91рр.”

Юліяна Масюк

Докторська стипендія Меморіального фонду ім. Олени Даркович щорічно надається студенту-докторанту, який виконав усі програмні вимоги і працює над дисертацією на українську або

Джордан Вінсент

Ваші пожертви допомагають КІУСу утримувати високий рівень української освіти, науки і видавничої справи.

Дякуємо за вашу підтримку!

українсько-канадську тему з освіти, історії, права, гуманітарних наук, мистецтв, соціальних, жіночих або бібліотекарських студій. Цього року її отримало двоє студентів: Марія Лесів, відділ сучасних мов і культурологічних студій, Альбертський університет (без перерахування коштів); та Ганна Чукур, відділ слов'янських мов і літератур, Торонтський університет. П-і Лесів працює над дисертацією „Неоязичництво між Сходом і Заходом: творення національної ідентичності в Україні й українській діаспорі”, і для неї це є продовженням стипендії. Тема дисертації п-і Чукур: „Гібридні жанри авангардної прози: український роман кінця 1920-х і мистецтво кіно”.

Докторська стипендія ім. Непораних, що адмініструється КІУСом для Канадської фундації українських студій, присуджується студенту-докторанту,

Матвій Туржанський

Катерина Рубан

Спирідон Коцовіліс

який спеціалізується на українських студіях у ділянках політології, економіки та інших суміжних дисциплін (соціальні студії, політична, економічна й соціальна історія). Цього року стипендію отримав Спирідон Коцовіліс, відділ політології, Університет МакГілл, який займається порівняльною політикою й соціальною історією. У

своїй дисертації „Помаранчева революція в Україні в контексті недавніх демократичних революцій у Східній Європі й колишньому Радянському Союзу” він досліджує феномен недавніх революцій у регіоні, з яких українська „Помаранчева революція” служить добрим зразком протесту й оспорування електорального обману.

Окрім того, в 2008–9 р. КІУС надав 24 **дослідницькі гранти** науковцям, які спеціалізуються на українській або українсько-канадській тематиці. Нагороди КІУСу виплачуються з доходів від вічних фондів. У 2008–9 р. загальна сума, виділена на стипендії й дотації, становила 155,000 кан. дол. Детальніше про стипендії й дотації, вимоги й апіляційні дані можна дізнатися з веб-сторінки КІУСу www.cius.ca або безпосередньо зв'язавшись із бюро КІУСу.

Чи відомо Вам, що КІУС щорічно надає стипендії та дослідні дотації на суму понад \$100,000?

**Щоб отримати інформацію, як подаватися на стипендії і дотації, просимо відвідати веб-сторінку
КІУСу: www.cius.ca**

Студентський обмін між Львівським та Альбертським університетами

Навесні 2008 р. завершився другий рік студентських обмінів між Львівським національним університетом ім. Івана Франка та Альбертським університетом (АУ).

Двоє студентів Альбертського університету, Катерина Гауел і Христина Паламарчук, навчалися в осінньому семестрі 2007 р. у Львові. П-і Гауел, маючи заліки із Львівського університету, нещодавно задовольнила всі вимоги на здобуття ступеня з гуманітарних наук; Христина Паламарчук нині перебуває на четвертому році навчання також із спеціалізацією в гуманітаристиці.

Обоє дуже задоволені своїм досвідом у Львові та удосконаленням мови, насамперед у спілкуванні. Їхній словниковий запас значно зріс завдяки щоденному вживанню мови. Вони вивчали курси з української мови як іноземної та сучасної української літературної мови. Вони також вивчали курси із музичного фолкльору, народного співу, основ культурологічних студій і туризму. П-і Гауел і Паламарчук виступили із кількома презентаціями українською мовою.

У цьому їм допомогли їхні колеги-студенти, з якими вони продовжують спілкування по інтернету як українською, так і англійською мовами.

Під час перебування у Львові п-і Гауел і Паламарчук мали нагоду проникнутися багатством культурного життя міста. Вони були на виставах у знаменитому театрі опери, відвідали кілька величних церков міста і побачили дивовижну архітектуру традиційного західноукраїнського села у Шевченківському гаю.

В Альбертському університеті 2007–8 р. навчалася двоє студентів із Львівського університету: Діана Яворська з факультету міжнародних відносин в першому семестрі, а Ольга Коцелко,

Діана Яворська

Ольга Коцелко

Христина Паламарчук (друга зліва) та Катерина Гауел (справа) серед студентів Львівського університету

яка спеціалізується на французькій мові і літературі, пробула в АУ весь академічний рік.

П-і Яворська вивчала курси з міжнародного людського права, міжнародного кримінального права та права інтелектуальної власності. Вона вибрала ці курси, бо вони доповнювали її навчальну програму у Львові.

П-і Коцелко вивчала курси із сучасної літератури й культури, лінгвістичної аналізи, вступу до макроекономіки, індивідуальної і суспільної поведінки та два курси з франко-англійського перекладу. П-і Коцелко була рада нагоді вивчати курси, які не пропонуються у Львові, і, зокрема, вражена презентаціями викладачів АУ, особливо слайдовими презентаціями у форматі PowerPoint.

За два роки учасниками програми обміну були чотири студенти зі Львова й три з Едмонтону. Витрати обох сторін високі, беручи до уваги авіаквитки й проживання, проте українським студентам доводиться тяжче, зважаючи на різницю у рівні життя та заробітній платі між Україною і Канадою. Тому щоб зберегти програму обміну, в майбутньому було б доцільно створити спеціальний вічний фонд. Сума в 100,000 кан. дол. дала б можливість надавати щонайменше дві річні стипендії по 2,000 кан. дол. кожна, щоб покривати кошти на авіаквитки. Політика АУ спрямована на подвоєння подібних пожертв на стипендії. Деякі внески на заснування фонду вже надійшли, але для його зміцнення на даний момент бажана більша сума, 10,000 кан. дол. Для детальної інформації просимо зв'язатися з директором КІУСу д-ром Зеноном Когутом.

Стипендії та дотації — 2008–9

Навчальні стипендії

Бакалярська стипендія ім. Лева Криси

Мегон Янг, відділ історії, Трентський університет.

Програма студентського обміну Курсів українознавства ім. Івана Франка

Матвій Туржанський, відділ сучасних мов і культурологічних студій, Альбертський університет.

Джордан Вінсент, відділ політології, Альбертський університет.

Юліана Масюк, відділ політології, Альбертський університет.

Бакалярські стипендії, надані в Україні

Вічний фонд ім. Дмитра і Стефанії Куп'яків

П'ять випускників Буської державної середньої школи, які зараз навчаються у Львівському національному університеті ім. Івана Франка, отримали стипендії з цього фонду.

Вічний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука

Двадцять студентів із Снятинського району Івано-Франківської області, які зараз навчаються у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича, отримали стипендії з цього фонду.

Стипендії для аспірантів

Магістерська стипендія Вічного фонду ім. Марусі та Михайла Дорошів

Катерина Рубан, відділ історії, Центральноевропейський університет, „Революція як мистецтво: львівська опозиційна інтелігенція в період 1989–91рр”.

Докторська стипендія Меморіального фонду ім. Олени Даркович

Ганна Чукур, відділ слов'янських мов і літератур, Торонтський університет. „Гібридні жанри авангард-

ної прози: український роман кінця 1920-х і мистецтво кіно”.

Марія Лесів, відділ сучасних мов і культурологічних студій, Альбертський університет (без перерахування коштів). „Неоязичництво між Сходом і Заходом: творення національної ідентичності в Україні й українській діаспорі”.

Докторська стипендія ім. Непораних

Спирідон Коцовіліс, відділ політології, Університет МакГілл, „Помаранчева революція в Україні в контексті східноєвропейських демократичних революцій”.

Постдокторські та інші стипендії

Стипендія ім. Івана Коляски

Володимир Кравченко, Східний інститут українознавства ім. Ковальських, Харківський національний університет ім. В. Каразіна. „Українські студії в Північній Америці другої половини ХХ ст.: інтелектуальний контекст”.

Ярослав Федорук, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. Праця над проектом про аспекти історії України доби Богдана Хмельницького.

Дослідні дотації

Вічний фонд КІУСу

Богдан Клід, Канадський інститут українських студій, Едмонтон. „Популярна музика, політика й національна ідентичність в Україні, 1987–до сьогодні”.

Вічний фонд ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак- Ковальської

Григорій Гусейнов, часопис *Кур'єр Кривбасу*. Підтримка видання часопису.

Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука

Володимир Мезенцев, відділ слов'янських мов і літератур, Торонтський університет, Батуринський археологічний проект. (Фінансовано спільно з Програмою дослідження Східної України ім. Ковальських.)

Євген Місило, Український архів у Варшаві.

„Дослідження колекції документів до історії українців і українського підпілля у Польщі в архівах Польського інституту національної пам'яті”. (Фінансовано спільно з Вічним фондом ім. родини Юхименків, Вічним фондом ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців та Вічним фондом ім. Олександра і Галини Кулагиних.)

Вічний фонд ім. родини Юхименків

Євген Місило, Український архів у Варшаві. „Дослідження колекції документів до історії українців і українського підпілля у Польщі в архівах Польського інституту національної пам'яті”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Марусі Онищук та Іванка Харука, Вічним фондом ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців та Вічним фондом ім. Олександра і Галини Кулагиних.)

Владислав Яценко, фінансовий факультет, катедра українознавства, Харківський національний економічний університет. „Мазепіана: Іван Мазепа в сучасній українській та російській історіографії”. (Фінансовано спільно з Програмою дослідження Східної України ім. Ковальських.)

Вічний фонд ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців

Євген Місило, Український архів у Варшаві. „Дослідження колекції документів до історії українців і українського підпілля у Польщі в архівах Польського інституту національної пам'яті”. (Фінансовано спільно з Вічним фондом ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців, Вічним фондом ім. родини Юхименків та Вічним фондом ім. Олександра і Галини Кулагиних.)

Вічний фонд ім. Олександра і Галини Кулагиних

Дмитро Ващук, Інститут історії України НАН України, Київ. „Князівські родини України XVI ст. у документах Литовської Метрики”.

Євген Місило, Український архів у Варшаві. „Дослідження колекції документів до історії українців і українського підпілля у Польщі в архівах Польського інституту національної пам'яті”. (Фінансовано спільно з Вічним фондом ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців, Вічним фондом ім. родини Юхименків та Вічним фондом ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців.)

Вічний фонд українознавства ім. Дмитра Степовика

Київська православна богословська академія, Київ.

„Нова українська ікона: роля ікономалярів діаспори у відродженні сакрального мистецтва в Україні”.

Програма дослідження Східної України ім. Ковальських

Олександр Алфьоров, Інститут історичної освіти, Національний педагогічний університет ім. Михайла Драгоманова, Київ. „Присяжна книга Полтавського полку 1654 року”.

Світлана Батуріна, Інститут історії України НАН України, Київ. „Видання рукопису монографії Ф. П. Шевченка ‘Русские воеводы на Украине во второй половине XVII в.’”.

Володимир Бондаренко, Науково-дослідницький інститут козацтва, Запорізький національний університет. „Вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919–93 рр.)”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Нестора Печенюка.)

Володимир Мезенцев, відділ слов'янських мов і літератур, Торонтський університет, Батуринський археологічний проєкт. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Марусі Онищук та Іванка Харука.)

Татьяна Таїрова-Яковлева, Санкт-Петербурзький університет. Видання опису Малоросійського приказу з Російського центрального архіву давніх актів. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Нестора Печенюка.)

Владислав Яценко, фінансовий факультет, катедра українознавства, Харківський національний економічний університет. „Мазепіана: Іван Мазепа в сучасній українській та російській історіографії”. (Фінансовано спільно з Вічним фондом ім. родини Юхименків.)

Меморіальний фонд ім. Миколи Кліда

Оксана Міхеєва, факультет права та соціального управління, Донецький державний університет управління. „Соціологія міста: перспективи дослідження та викладання”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Нестора Печенюка.)

Вічний фонд ім. Целестина й Ірини Суховерських

Тарас Лупул, факультет історії, політології та міжнародних відносин, Чернівецький національний універси-

тет ім. Ю. Федьковича. „Українська імміграція ‘четвертої хвилі’ (1990-і–перше десятиліття 2000-х рр.) у м. Едмонтон”.

Вічний фонд ім. родини Федейків

Галя Кучмій, відділ документальних фільмів СВС.

Робота над документальним фільмом про українсько-канадського мистця/автора Василя Курилика.

Вічний фонд ім. родини Ремезів

Надія Білик, катедра українознавства, Тернопільський національний економічний університет. „Культурологічна спадщина Б. Лепкого (видання невідомих творів — том 2)”.

Надія Дирда, музей Богдана Лепкого, Тернопіль. Видання книги *Богдан Лепкий: основні дати життя і творчості* та ремонт підлоги музею.

Лідія Стефановська, Інститут славістики, Польська академія наук, Варшава. „Архіви Івана та Юрія Липи”.

Меморіальний фонд ім. Петра Чорного

Наталія Білоус, Інститут історії України НАН України, Київ. „Склад населення міст Київського воєводства у світлі фіскальних джерел другої половини XVI ст.”

Наталія Юсова, Інститут історії України НАН України, Київ. „Дослідження з проблеми походження українського народу істориками УРСР сталінської доби”.

Святослав Юсов, Інститут історії України НАН України, Київ. „Наукова діяльність В. Голобуцького в галузі історії козацтва”.

Меморіальний фонд ім. Володимира Дилинського

Олег Піх, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів. „Українсько-польські відносини у рукописній картотеці М. Кордуби *Бібліографія історії України*”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Михайла Захарука.)

Меморіальний фонд ім. Михайла Захарука

Олег Піх, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів. „Українсько-польські відносини у рукописній картотеці М. Кордуби *Бібліографія історії України*”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Володимира Дилинського.)

Вічний фонд ім. Василя Кравченка

Олександр Федорук, Інститут літератури ім. Тараса Шевченка НАН України, Київ. Упорядкування листів П. Куліша.

Меморіальний фонд ім. Нестора Печенюка

Володимир Бондаренко, Науково-дослідницький інститут козацтва, Запорізький національний університет. „Вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919–93 рр.)”. (Фінансовано спільно з Програмою дослідження Східної України ім. Ковальських.)

Тетяна Гошко, гуманітарний факультет, Український католицький університет, Львів. „Хрестоматія з історії України литовсько-польської доби для студентів-істориків”.

Оксана Міхеєва, факультет права та соціального управління, Донецький державний університет управління. „Соціологія міста: перспективи дослідження та викладання”. (Фінансовано спільно з Меморіальним фондом ім. Миколи Кліда.)

Татьяна Таїрова-Яковлева, Санкт-Петербурзький університет. Видання опису Малоросійського приказу з Російського центрального архіву давніх актів. (Фінансовано спільно з Програмою дослідження Східної України ім. Ковальських.)

Вічний фонд ім. Петра та Іванни Стельмахів

Ярослав Грицак, Інститут історичних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка, Український католицький університет. Підтримка видавничої й наукової діяльності інституту.

Вічний фонд ім. Тимофія та Євгенії Таборовських

Ярослав Кіт, Європейський колеґіум польських та українських університетів, Люблін, Польща. „Повсякденне життя у місті Львові 1939–44 рр.: співжиття і національні конфлікти”.

Вічні фонди КІУСу

Завдяки щедрості й відданості наших добродійників сотні студентів і науковців з усіх частин світу, які працюють у багатьох ділянках україністики, скористалися щорічними дотаціями й стипендіями Канадського інституту українських студій. Ці нагороди стали можливими завдяки пожертвам від окремих осіб та організацій, які високо цінують освіту і мають глибоку повагу до української спадщини. Вічні фонди відіграють визначальну роль у підтримці діяльності КІУСу. Дякуємо всім нашим доброчинцям за їхню щедрість і віру у здатність інституту зробити їхні мрії й бажання реальністю. Фонди подаються в списку за порядком заснування, а капітал за станом на 31 серпня 2008 р.

Якщо Ви бажаєте скласти пожертву на КІУС або заснувати вічний фонд, просимо виповнити формуляр, вкладений у цьому випуску бюлетня.

Вічний фонд ім. родини Лева Криси: \$32,682

Перший вічний фонд КІУСу заснований фундацією ім. родини Лева Криси у грудні 1981 р. Щорічно фонд присуджує мінімум одну бакалярську стипендію студентові з гуманітарних дисциплін або освіти Альбертського університету, програма якого стосується українських і/або українсько-канадських студій.

Вічний фонд КІУСу: \$812,310

Фонд заснований у вересні 1986 р. зі спадщини Юрія Диби (Ванкувер) і Катерини Миськової (Едмонтон) згідно з заповітом. Згодом фонд значно збільшився за рахунок пожертв приватних осіб і організацій Канади й США. У квітні 1996 р. зі спадщини Степана Кобринського з Канори, Саскачеван, була заснована Меморіальна стипендія ім. Степана Кобринського, що присуджується щодва роки студентові-бакалярові за успіхи у вивченні української мови.

Меморіальний фонд ім. Володимира і Дарії Кубійовичів: \$436,064

Заснований у листопаді 1986 р. зі спадщини професора Кубійовича і потроєний дотацією уряду Альберти. З доходів фонду фінансувалися видання *Енциклопедії українознавства*, *Encyclopedia of Ukraine* та діяльність відділу Наукового товариства ім. Шевченка у Сарселі (Франція), а сьогодні здійснюється проект „Енциклопедія України в інтернеті”.

Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука: \$145,057

Заснований у грудні 1986 р. Петром Малофієм. З прибутків фонду виділяються стипендії студентам Снятинського району, які вивчають історію, політологію, право

та економіку в Чернівецькому національному університеті.

Архівний вічний фонд ім. Стефанії Букачевської-Пастушенко: \$300,430

Заснований п. Стефанією Букачевською-Пастушенко у січні 1987 р. Уставний капітал \$100,000 потроєний дотацією уряду Альберти. Прибуток з фонду надається на архівні дослідження, каталогування існуючих колекцій та видання дослідних звітів.

Вічний фонд Методичного кабінету української мови: \$600,825

Фонд, заснований Клубом українських професіоналістів і підприємців Едмонтону у квітні 1987 р. і потроєний дотацією уряду Альберти, виділив кошти на заснування Методичного кабінету української мови (МКУМ) КІУСу. Прибутки з фонду використовуються для розробки, видання та застосування серії навчальних матеріалів „Нова” для учнів та вчителів двомовних шкіл. Фонд також сприяє професійному вдосконаленню вчителів.

Вічний фонд ім. Михайла й Дарії Ковальських: \$2,000,000

Заснований Дарією Муцак-Ковальською та Михайлом Ковальським (1908–2000) в Торонті у грудні 1987 р. з метою фінансування стипендій, наукових досліджень та публікацій. Уряд Альберти потроїв уставний внесок \$100,000 дотацією. У 1998, 1999 та 2000 рр. панство Ковальські додали до основного капіталу ще \$1,650,000 з тим, щоб усі прибутки фонду використовувалися на новостворену Програму дослідження Східної України ім. Ковальських. Це включає фінансування Східного інституту українознавства ім. Ковальських, засновано-

го при Харківському національному університеті ім. В. Каразіна 2000 р.

Меморіальний фонд ім. Петра Чорного: \$30,000

Заснований у червні 1988 р. на основі заповіту в \$10,000 зі спадщини Петра Чорного, який був потроєний дотацією уряду Альберти. Спочатку кошти фонду надавалися на фінансування видання *Encyclopedia of Ukraine*, а тепер використовуються на дотації науковцям із України.

Вічний фонд інвестиційного клубу „Козбілд”: \$105,546

Заснований у червні 1988 р. внесками від членів приватного торонтського інвестиційного клубу. Перший внесок на \$33,500 згодом зріс за рахунок пожертв членів клубу та був подвоєний урядом Альберти. Фонд здійснює підтримку наукових видань з українознавства.

Вічний фонд ім. Петра Яцика: \$3,012,223

Заснований у червні 1988 р. Петром Яциком (1921–2001) з Міссісагі, Онтаріо. Його перший внесок на \$1,000,000 потроєний дотацією уряду Альберти. З прибутків фонду фінансується діяльність Центру досліджень історії України ім. Петра Яцика. Головним проектом центру є переклад англійською мовою монументальної десяти томної *Історії України-Руси* Михайла Грушевського.

Вічний фонд ім. родини Стасюків: \$1,496,595

Заснований у липні 1988 р. згідно із заповітом зі спадщини бл. п. Євдокії Стасюк (Торонто). Перший внесок на \$350,000 був потроєний дотацією уряду Альберти. 1990 р. на кошти фонду була заснована Програма вивчення сучасної України ім. Стасюків. Фонд також допомагає фінансувати видання Видавництва КІУСу.

Вічний фонд ім. Анни і Нікандра Буковських: \$117,680

Заснований п. Анною та бл. п. Нікандром Буковськими (Саскатун) у листопаді 1988 р. першим внеском на \$10,000, який зріс на \$50,000 у лютому 1993 р. та на \$51,200 у травні 1994 р. До 1996 р. фонд фінансував наукові дослідження та публікації. На прохання засновників кошти фонду були спрямовані на підтримку

Програми вивчення українських церков (нині — Програма дослідження релігії і культури).

Меморіальний фонд ім. Нестора і Зеновії Саломонів: \$26,667

Заснований Василем і Галиною (уроджена Хомин) Саломон (Торонто) у грудні 1988 р. на відзначення тисячоліття християнства Руси-України та в пам'ять про своїх родичів Нестора Саломона і Зеновію Саломон (уроджена Лопушанська). Перший внесок до фонду становив \$15,000 і був призначений для підтримки проєктів з української мови та літератури.

Вічний фонд ім. родини Юхименків: \$5,000

Заснований Іваном Юхименком (Торонто) у січні 1989 р. для фінансування наукових досліджень з історії України, головню XIX та XX ст.

Вічний фонд ім. Олександра і Галини Кулагиних: \$29,000

Заснований у травні 1989 р. Олександром і Галиною Кулагиними (Сардіс, Британська Колумбія) для надання дослідних дотацій і стипендій молодим і досвідченим науковцям у ділянці українського права.

Вічний фонд українознавства ім. Дмитра Степовика: \$4,000

Заснований Дмитром Степовиком (Київ) у травні 1989 р. для підтримки наукових досліджень та публікацій у ділянці історії українського мистецтва.

Меморіальний фонд ім. Олени Даркович: \$186,153

Заснований д-ром Власом Дарковичем (Едмонтон) у липні 1989 р. у пам'ять про свою дружину Олену (уроджена Михайленко). З коштів фонду присуджується щорічна меморіальна докторська стипендія ім. Олени Даркович для підтримки студентів-докторантів, які склали всі іспити й працюють над докторською дисертацією на українську чи українсько-канадську тему у ділянках педагогіки, історії, права, гуманітарних і суспільних наук, жіночих студій і бібліотекознавства.

Вічний фонд ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців: \$128,929

Заснований д-ром Мирославою Іванців (уроджена Мисько) із Елмвуд Парку, Іллінойс, у серпні 1989 р. До

2001 р. фонд фінансував щорічний науковий обмін між Йоркським університетом (Торонто) й установами в Україні. Нині з коштів фонду надаються стипендії студентам Національного університету „Кієво-Могилянська академія” у Києві.

Вічний фонд обмінів КІУСу з Україною: \$35,791

Заснований численними жертводавцями з українських громад Канади у листопаді 1989 р. Фонд створений для сприяння наукових обмінів з Україною.

Вічний фонд ім. Марусі й Михайла Дорошів: \$100,000

Заснований бл. п. Михайлом Дорошем (Торонто) у листопаді 1989 р. для надання магістерських стипендій з українських або українсько-канадських студій. Щорічно фонд надає мінімум одну стипендію.

Вічний фонд ім. Петра та Іванни Стельмахів: \$150,000

Заснований Петром (1916–2008) та Іванною Стельмахами (1924–2008), Міссісага, у листопаді 1989 р. для надання дослідних дотацій і стипендій з українознавства. З 1993 р. фонд підтримує діяльність Інституту історичних досліджень при Львівському національному університеті. З 1995 р. студентам історичного факультету цього університету надаються дві щорічні стипендії.

Вічний фонд ім. Олега Зуєвського: \$20,000

Заснований д-ром Олегом Зуєвським (1920–1996) з Едмонтону в грудні 1989 р. для підтримки видання літературних праць українських письменників, які живуть поза межами України.

Вічний фонд ім. Тимофія та Євгенії Таборовських: \$20,500

Заснований Тимофієм і Євгенією Таборовськими (Торонто) у квітні 1990 р. для фінансування досліджень і публікацій праць із українських або українсько-канадських студій.

Меморіальний фонд ім. Івана Коляски: \$751,487

Спочатку заснований як Вічний стипендіальний фонд для обміну з Україною бл. п. Іваном Коляскою (Суррі, Британська Колумбія), Павлиною і бл. п. Петром Кін-

драчуками (Вернон, Б. К.), Василем і Юстиною Федейками (Сент-Альберт, Альберта) та багатьма організаціями й особами з українських громад Канади у травні 1990 р. З фонду надаються стипендії українським науковцям і спеціалістам, які проводять дослідження або навчаються в Канаді.

Вічний фонд ім. Василя Кравченка: \$10,000

Заснований бл. п. Василем Кравченком (Ганновер, Німеччина) у лютому 1991 р. для надання стипендій і дослідних дотацій з українознавства.

Меморіальний фонд ім. Нестора Печенюка: \$78,000

Заснований Ярославом і Сонею Печенюками (Садбері, Онтаріо) у грудні 1991 р. Фонд надає дослідні дотації в ділянці українських і українсько-канадських студій.

Меморіальний фонд ім. Володимира Дилинського: \$51,175

Заснований Мироном Дилинським (Торонто) у грудні 1991 р. Доповнений дотацією від компанії „Херох Canada”, фонд надає дотації на наукові дослідження й публікації з українознавства науковцям, які співпрацюють з академічними, культурними та освітніми установами міста Львова.

Меморіальний фонд ім. Миколи Кліда: \$48,450

Заснований у грудні 1992 р. Марією Дякуник (Кіченер, Онтаріо) та її трьома дітьми, д-ром Богданом Клідом (Едмонтон), Мирославом Клідом (Міссісага, Онтаріо) і Марією Задарко (Кіченер). З фонду надаються стипендії та дослідні дотації з українознавства.

Меморіальний фонд ім. Теодоти та Івана Климів: \$35,353

Заснований у квітні 1995 р. згідно з заповітом зі спадщини бл. п. Теодоти Клим з Едмонтону. Фонд підтримує наукову діяльність КІУСу, включно з наданням стипендій, виданням публікацій та проведенням конференцій, здебільшого у співпраці з Чернівецьким національним університетом.

Вічний фонд Програми дослідження релігії і культури: \$40,870

Перша назва: Вічний фонд Програми дослідження українських церков. Цей фонд заснований у листопаді 1995 р. згідно із заповітом зі спадщини бл. п. Гаррі Браткова

(Едмонтон) та пожертв від Братства св. Івана (Едмонтон) і Колегії св. Андрея (Вінніпег). Фонд надає стипендії, підтримує незалежні дослідження та сприяє дослідженням і публікаціям з релігійних студій.

Вічний фонд ім. родини Шведів у пам'ять про Остапа й Віру Шведів: \$31,660

Спочатку названий Меморіальним фондом ім. Остапа-Теофіла Шведа, заснований у квітні 1996 р. Вірою Швед і її чотирма синами: Євгеном, Денисом, Пилипом і Марком. Після смерті матері члени родини перейменували фонд на пошану родини і в пам'ять про батьків. Фонд підтримує проекти Методичного кабінету української мови з професійного розвитку вчителів та вдосконалення мовних курсів.

Вічний фонд ім. Степана й Ольги Павлюків: \$50,000

Заснований у серпні 1996 р. Ольгою Павлюк (Торонто) спочатку для підтримки проекту перекладу праць Грушевського, а згодом для підтримки досліджень і видань праць з української та українсько-канадської історії.

Вічний фонд вечірньої та заочної післядипломної освіти ім. Стельмашуків: \$30,400

Заснований у жовтні 1996 р. проф. Павлом і п-і Анною Стельмашуками (Келовна, Британська Колумбія), бл. п. Ненсі Шемелюк-Радомською (Едмонтон) та Марією Орчук. Фонд підтримує вечірню й заочну післядипломну освіту в Україні, а також може бути використаний канадськими спеціалістами дистанційної освіти для підготовки таких спеціалістів в Україні.

Меморіальний фонд ім. Михайла Захарука: \$10,000

Заснований у листопаді 1996 р. бл. п. Марією Захарук (Ту Гілс, Альберта) у пам'ять про свого чоловіка Михайла (1908–1996). Фонд фінансує стипендії і публікації з українських та українсько-канадських студій.

Вічний фонд ім. родини Ремезів: \$100,000

Заснований у грудні 1998 р. Сильвестром Ремезою (1914–2002, Оттава). Фонд фінансує дослідження і публікації, що стосуються творчої спадщини Богдана Лепкого.

Вічний фонд ім. Дмитра і Стефанії Куп'яків: \$50,000

Заснований у грудні 1998 р. Стефанією Куп'як (Мілтон, Онтаріо). З фонду надаються стипендії випускникам Буської державної середньої школи, які вивчають економіку, політологію, право й міжнародні відносини у Львівському національному університеті.

Вічний фонд ім. Целестина й Ірини Суховерських: \$63,500

Заснований у вересні 1999 р. д-ром Целестином (Миколю) Суховерським (1913–2008). Фонд фінансує магістерські та докторські стипендії вихідцям з Буковини для навчання в університетах Альберти, Саскачевану, Торонта й інших канадських університетах у ділянках соціології, психології, економіки або українознавства.

Вічний фонд ім. родини Федейків: \$80,157

Заснований у листопаді 2000 р. Василем та Юстиною Федейками (Сент-Альберт, Альберта). Фонд підтримує Українсько-канадську програму, що включає фінансування наукових досліджень, організацію конференцій та громадських заходів, а також видання праць у цій ділянці.

Вічний фонд ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської (2000): \$26,838

Заснований у грудні 2000 р. Дарією Муцак-Ковальською (Торонто). Метою фонду є надання щорічних стипендій на здобуття магістерських, кандидатських, докторських та інших вищих ступенів в Україні й Канаді. Стипендії надаються студентам, які навчаються у Львівському національному університеті, Івано-Франківському національному університеті та Національному університеті „Києво-Могилянська академія”. У Канаді стипендії надаються студентам канадських університетів, переважно студентам Альбертського університету.

Вічний фонд проекту „Енциклопедія України в інтернеті” ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської: \$170,000

Заснований у квітні 2004 р. Дарією Муцак-Ковальською (Торонто). Фонд фінансує підготовку, редагування та

оновлення статей для електронної *Encyclopedia of Ukraine*, які стосуються історії України.

Вічний фонд ім. Михайла Онуфрійовича Самиці: \$215,000

Заснований у листопаді 2005 р. Михайлом Онуфрійовичем Самицею (Едмонтон) у пам'ять про свого батька Онуфрія Івановича Самицю, матір Анастасію Дмитрівну Самицю (уроджена Стояновська) та дружину Марію Григорівну Самицю (уроджена Шарик) пожертвою на \$208,500 від Михайла Самиці та \$5,000 з маєтку Марії Самиці. Фонд призначений на підтримку наукової і дослідницької діяльності КІУСу.

Вічний фонд з українознавства ім. Степана й Ольги Павлюків: \$50,000

Заснований у січні 2006 р. Ольгою Павлюк на підтримку наукової і дослідницької діяльності КІУСу, насамперед на розвиток електронних та інтернет-проектів.

Вічний фонд з українознавства ім. д-ра Івана Іванцева і д-ра Мирослави Мисько-Іванців: \$57,105

Заснований д-ром Мирославою Іванців (уроджена Мисько) з Елмвуд Парку, Іллінойс, у квітні 2006 р. на підтримку діяльності КІУСу, насамперед на допомогу українським студентам і науковцям, які займаються українознавством.

Вічний фонд ім. Петра і Дорис Кулів для вивчення української діаспори: \$209,900

Заснували у вересні 2006 р. д-ри Петро і Дорис Кулі (Едмонтон) пожертвою у сумі \$100,000, подвоєної урядом Альберти. Додаткові внески отримано від поодиноких осіб та установ. Фонд підтримує вивчення української діаспори в рамках Українсько-канадської програми при КІУСі.

Вічний фонд Курсів українознавства ім. Івана Франка: \$104,346

Заснований Курсами українознавства ім. Івана Франка (Едмонтон) у жовтні 2006 р. на відзначення свого п'ятдесятиліття. З фонду надаються дотації на покриття подорожніх коштів студентам-бакалярам, які бажають навчатися в Україні.

Вічний фонд ім. Івана і Зеновії Бойків: \$30,000

Заснований Іваном і Зеновією Бойками (Едмонтон) у січні 2007 р. на підтримку проекту „Енциклопедія України в інтернеті”. Заснуванням фонду вшановано пам'ять матері п. Бойка, Катерини Бойко (уроджена Щибилок). Його також задумано як дарунок від панства Бойків своїм онукам. Фонд сприяє доступові до комп'ютерних інформаційних ресурсів про Україну та українців.

Меморіальний фонд ім. Михайла, Володимира й Олі Гальчук: \$50,000

Заснований Ярославом Гальчуком (Сент-Кетерінс, Онтаріо) в липні 2007 р. в пам'ять про своїх синів Михайла і Володимира та дружину Олю. Прибутки з фонду призначені на підтримку наукових, студентських та дослідних проектів КІУСу.

Вічний фонд Центру українсько-канадських студій ім. Кулів: \$905,000

Заснований докторами Петром і Дорис Кулями (Едмонтон) в серпні 2007 р. для сприяння розвитку Українсько-канадської програми, нині відомий як Центр українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі. Фонд підтримує багатогранну діяльність інституту, спрямовану на документування і поширення багатого українсько-канадського досвіду.

Меморіальний фонд ім. о. Дмитра і Стефанії Базюк (Рудакевич): \$7,000

Заснований Любою Базюк та бл. п. Мироном Базюком (Едмонтон) у серпні 2007 р. з метою підтримки досліджень українського інтелектуального й культурного життя в Західній Україні, насамперед історії Львова та Львівської області; жіночих студій в Західній Україні та наукових публікацій у даних ділянках. Фонд також підтримує студентів Львівського університету, обраних Альбертським університетом для програми студентського обміну.

Вічний фонд ім. Євгена й Олени Борисів: \$25,000

Заснований Оксаною Бошко, Романом, Адріаном і Марком Борисами у січні 2008 р. на підтримку праці над *Encyclopedia of Ukraine* та іншими енциклопедичними проектами у друкованій, електронній та будь-якій іншій формі під керівництвом Канадського інституту українських студій.

Вічний фонд ім. Михайла Ковальського і Дарії Муцак-Ковальської для вивчення української діаспори: \$30,000

Заснований Дарією Муцак-Ковальською у січні 2008 р. з метою проведення досліджень та публікації матеріалів Центру українсько-канадських студій ім. Кулів при КІУСі про останню („четверту хвилю”) українську еміграцію до Канади.

Проекти, стипендії, дотації та субсидії фінансуються лише за рахунок доходів із вічних фондів. Інформацію про жертводавців, які заснували вічні фонди, можна знайти в річних звітах і бюлетнях КІУСу. Просимо повідомити нас, якщо знайдете неточність або помилку.

Стипендіяти Меморіального фонду ім. Івана Коляски (2007–2008)

У 2007–8 р. п'ятеро осіб отримали стипендії Меморіального фонду ім. Івана Коляски: Ірина Матяш, Сергій Леп'явко, Людмила Гриневич, Микола Посівнич та Дмитро Бурім. Стипендія ім. Коляски надається науковцям з України для проведення досліджень і навчання в Канаді.

Д-р Ірина Матяш, директор Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (УНДІАСД) в Києві, прибула до Едмонтону у вересні, щоб завершити опрацювання українських ар-

хівних збірок у Канаді — проект, який вона розпочала під час першої поїздки 2006 р. Тоді вона зосередилася переважно на урядових установах, а цього разу — на неурядових, в основному тих, які були засновані й утримувані різними представниками й організаціями української громади в Канаді. Зібрана інформація має з'явитися в анотованому довіднику з українських архівних джерел у Канаді, який нині готується під керівництвом д-ра Матяш у Києві.

Із вересня по грудень 2007 р. д-р Матяш працювала в таких містах і установах: Едмонтон (Українсько-канадський архів-музей Альберти, Архів міста Едмонтону, Український фольклорний архів ім. Богдана Медвідського у Центрі українського та канадського фольклору ім. Кулів Альбертського університету, архів Альбертського університету), Мондер (музей отців-василіян), Калгарі (бібліотека й архів Української православної церкви св. Володимира), Вінніпег (архіви консисторії Української Православної Церкви Канади, Української католицької єпархії, Українського культурно-освітнього осередку та Української вільної академії мистецтв і наук у Канаді), Монреаль (архів-музей кардинала Йосифа Сліпого). Д-р Матяш також оглянула збірку Села спадщини української культури біля Едмонтону та архів едмонтонського відділу Пласту. Вона вивчала приватні колекції Вадима Доброліжа й Петра Кравчука. В Торонті д-р

Сергій Леп'явко розповідає про історичні пам'ятки й архітектуру Чернігова

*Ірина Матяш презентує спеціальний випуск часопису **Пам'ятки**, що містить матеріали українських архівів Канади*

Матяш завершила опис матеріалів Українсько-канадського дослідно-документаційного центру.

Д-р Матяш виголосила доповіді в Оттаві, Вінніпезі, Торонті й Едмонтоні, пов'язані з її дослідженнями в українських архівних збірках Канади. На цих лекціях вона представила щойно опублікований випуск часопису УНДІАСД *Пам'ятки*, який містив статті канадських учених та колишніх стипендіатів фонду ім. Коляски, а також джерельні матеріали з канадських архівів. Багато з цього матеріалу д-р Матяш збила під час поїздки до Канади в 2006 р. У Торонті вона взяла участь у конференції про Голодомор 1932–33 рр., розповівши про збирання джерел стосовно цієї жакливної події.

Від жовтня по грудень 2007 р. в КІУСі в Едмонтоні перебував історик із Чернігівського державного університету Сергій Леп'явко. Об'єктом його дослідження були українські поселення Канади в контексті історії великого порубіжжя європейської цивілізації. На думку д-ра Леп'явко, українці належать до однієї з порубіжних націй Європи, і їхнє розташування на порубіжжі великого степу значною мірою визначило перебіг їхньої історії. Д-р Леп'явко також займався дослідженням українського порубіжжя, ставлячи його у контекст інших світових цивілізацій.

В Едмонтоні Сергій Леп'явко виступив перед науковою аудиторією і громадою. В Едмонтонському університеті він зробив презентацію у форматі PowerPoint про історичні й архітектурні пам'ятки Чернігова та двічі зустрівся із групою українських сеньйорів, яким розповів про політичні події в Україні.

У жовтні–грудні 2007 р. історик Людмила Гриневич (Інститут історії України, Національна академія наук України) відвідала Едмонтон, Вінніпег і Торонто, де провела дослідження про ставлення українських селян до сталінського режиму у 1930-х рр. Вона також

оглянула західню (включно з українською діаспорою) літературу про голод 1932–33 рр. Вона працювала в архівних збірках Українсько-канадського дослідно-документаційного центру в Торонті, Українському культурно-освітньому осередку Вінніпегу та інших установах міста. Предметом дослідження Людмили Гриневич є відношення між примусовою колективізацією у сільському господарстві й зростанням селянського опору сталінському режиму. Вона також розглядає можливий зв'язок між голодом та іншими каральними заходами сталінського режиму у зв'язку з його воєнними планами.

Під час свого перебування п-і Гриневич взяла участь у кількох академічних і громадських імпрезах. Вона виступила з доповіддю на спонсорованій КІУСом конференції у Торонтському університеті, присвяченій 75-й річниці Голодомору. В Едмонтоні вона виступила з двома доповідями: про Голодомор та про її дослідження українського селянства в 1930-х рр. Вона також зустрілася із групою українських сеньйорів.

Із листопада 2007 по січень 2008 р. історик Микола Посівнич (Інститут українознавства ім. Івана Крип'якевича, Національна академія наук України у Львові) був гостем Програми вивчення України ім. Петра Яцика при Центрі російських і східноєвропейських студій (Торонтський університет) та Торонтського відділу КІУСу. Пан Посівнич займається українським національно-визвольним рухом (1920-і–1950-і). Він працював в основному в Торонтському університеті з колекцією Петра Потічного стосовно повстанського і антиповстанського руху в Україні, насамперед з архівом про внутрішні війська НКВД українського округу за 1944–54 рр., в якому зберігається чимало матеріалів про боротьбу Української повстанської армії проти радянського режиму. Пан Посівнич також

Людмила Гриневич досліджувала селянство в радянській Україні 1930-х рр.

Дмитро Бурім проводив дослідження про міжвоєнну українську політику в архівах і бібліотеках Вінніпегу, Оттави й Торонто

виступив із доповідями у Центрі ім. Мунка Торонтського університету та перед громадою в Гамільтоні.

Із березня по травень 2008 р. історик Дмитро Бурім (Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського) відвідав Торонто, Оттаву й Вінніпег, де проводив дослідження про джерела до історії української політики міжвоєнного періоду. У Вінніпезі він працював в Українському культурно-освітньому осередку, в Оттаві — в Національному архіві Канади та

в Карлтонському університеті, а в Торонті — в Торонтському університеті й Провінційному архіві Онтаріо. У Вінніпезі Дмитро Бурім виголосив доповідь про еміграційну політичну й громадську діяльність історика Дмитра Дорошенка.

Діяльність цих п'яти стипендіатів Меморіального фонду ім. Івана Коляски ще раз засвідчила успіх даної програми. Кожен стипендіат зобов'язується проводити дослідження або роботу над проектом та представити доповідь перед науковою аудиторією й українською громадою. Багато з отримувачів стипендії змогли досягти своїх наукових цілей якраз завдяки перебуванню в Канаді. Вони також діляться багатством своїх знань із академічною й громадською аудиторіями по багатьох канадських містах.

Меморіальний фонд ім. Івана Коляски заснований як Вічний стипендіальний фонд для обміну з Україною в 1990 р. Василем і Юстиною Федейками, Петром (1912–98) і Павлиною Кіндрачуками та Іваном Коляскою (1915–97) на підтримку українських науковців і спеціалістів, які проводять наукову роботу, дослідження й удосконалюють свої знання в Канаді. У 1998 р. фонд був перейменований на честь його ініціатора й співзасновника, бл. п. Івана Коляски. Пожертви до цього фонду можуть бути позначені „на Меморіальний фонд ім. Івана Коляски”.

Зигмунт Бичинський

Ключ журавлів: Повість із життя українських емігрантів у Канаді

Ключ журавлів — це великий роман на майже 800 сторінок про українське життя в Канаді від піонерської доби до міжвоєнного часу. Асиміляція, дискримінація, участь у виборах, події Першої світової війни та прикрі релігійні чвари серед українців — ці та інші питання піднімаються у цьому захоплюючому романі, в якому довільні автобіографічні епізоди переплітаються з історичними подіями. Завершена в 1945 р., ця епічна розповідь видатного громадського діяча Зигмунта Бичинського з'являється друком уперше.

Ключ журавлів наявний у твердій палітурці за 49.95 кан. дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади ціни в доларах США). Замовлення можна зробити через захищену електронну систему Видавництва KIUCy за адресою www.utoronto.ca/cius або зв'язавшись безпосередньо з видавництвом, 4-30 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8; tel. (780) 492-2973; e-mail: cius@ualberta.ca.

